

מזל התאחדות

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

י"ג אלול תשס"ח

כי תצא

שנה י"ב גליון תקע"ז

תוכן העניינים

לקח טוב.....עמוד ב'
דבש תמרים.....עמוד ג'
בשפתי צדיקים.....עמוד ה'
פרפראות להכמה.....עמוד ו'
ודרשת וחקרת.....עמוד ח'
פניני התורה.....עמוד י"א
חוקים להורותם.....עמוד י"ג
הילולא דצדיקא.....עמוד י"ד
מעשה רב.....עמוד י"ח
משולחן מלכים.....עמוד כ'
דברות קודש.....עמוד כ"ט

ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים

במנוחה והשקט שקוע בטהרורים ישב לו הסוחר העשיר במרכבתו הדוהרת כשפניו מועדות אל עבר העיר לייפציג כדי להגיע ליום השוק שמתקיים שם מידי שנה בשנה וכל עשירי ואצילי הסביבה נטלו חלק בה.

יום השוק הגיע, והעשיר קנה כמות גדולה של סחורה, ונתן לאחד מהנערים הסבלים שיביאו את חבילותיו אחריו לביתו, והוא נסע לפניו.

כשהגיע הנער אל הסוחר לביתו הניח את חבילתו ובא לבקש את שכר מרחתו, טיפות זיעה נטפו מעל פניו המיוגעות, נענה אליו העשיר ואמר לו כי אין זו הסחורה שלו וכי מעה והביא חבילה אחרת במקומה.

הנער הביט בו בתימה ושאלו: מנין לך זאת, הרי עדיין לא ראית את החבילה המונחת בחוץ, אמר לו הסוחר, על פניך ניכר שהזעזת והתאמצת לשאת את חבילתי, ואילו החבילה שלי הרי היתה קלה, ולא היית צריך להזיע ולהתאמץ כדי לשאת אותה.

משל זה ידוע בשם המגיד מדובנא ועליה אמר הר"ק מקאצק שהוא אחד משלושת המשלים שלו אשר אמר ברוח הקודש.

והנמשל הוא, שהקב"ה אומר לישראל (ישעי' נב כב) ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל, דהלא אם היית קורא לה, לא היית מתאמץ כל כך בלימוד התורה ושמירת המצוות, וכפי שנאמר (במדבר נב כא) "ולא ראה עמל בישראל" דישראל בני העליה אינם מרגישים עמל ומירחה בלימוד התורה.

והוא הדבר אשר אמר הכתוב "ואתה עיף ויגע", שאם התורה והמצוות בא להאדם ע"י מירחה וקשה לו לקיימם, אזי סימן הוא "ולא ירא אלהים", שאינו לומד תורת ה' ביראה מזהרה, כי חבילתו של הקב"ה קלה היא, כדכתיב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, ואין הקב"ה בא במרונה עם בריותיו.

ודבר זה צריך להיות לנו נר לרגלנו שתורת ה' הינה מתוקה מודבש ונופת צופים, וכאשר מרגישים את המעם בלימוד, אין מרגישים בעייפות, ואם ח"ו עייפים ויגעים אז מוכח שאין לומדים תורה לשמה, והחלפנו את הסחורה, דהרי טוב סחרה מכל סחורה, ולא קשה לקיימה.

ועל זה תפילתנו שגורה בפנינו בכל יום ויום בברכת התורה "והערב נא ה' אלוהינו את דברי תורתך בפנינו", שיהי דברי התורה ערבים ומתוקים לנו, כלומר שנזכה ללמוד תורה באהבה וביראה.

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להד"ר יושע פאל'יק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

להקה טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ח' אלקיך בידך, פירוש כשתצא לרחוב או כיוצא בזה, למקום שנקל לחטוא, נקרא יציאה כי הקדושה נקרא רשות היחיד מה שאין כן לדפוק, וזה אומר כי תצא תהיה כוונתך למלחמה על אויבך תחשוב שתגבר על יצרך ותגמור בדעתך כן, ועל ידי זה נתנו ח' אלקיך בידך ושבת שבי, מה ששבה ממך.

☆

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ח' אלקיך בידך ושבת שבי, נודע (וזהו) חדש מאמר כי תצא) שבמלחמת היצר הכתוב מדבר, והנה כאשר שני מלכים לוחמים זה עם זה, עיקר חכמת המלחמה לבלתי נתן האויב ליכנס בגבולו, כי באם נכנס בגבולו, אז כבר הדבר נקל לנצחו אחר כך, על כן החכמה לעורך מלחמה על גבול שלו, לבלתי נתן השונא לבא בגבולו, ואז נקל להצליח, וזה הנאמר בבאן בתורה ללמוד מלחמת היצר, שתצא ללחום נגד היצר הרע, קודם שבא לפתותך ולהטעים לך מעמא דאיסורא ח"ו, כי אחר כך יהיה קשה לך לפרוש ממנו ויאבדך ח"ו, "על כן בני ידידי תצא לקראתו תיכף לבלתי נתון את היצר הרע לבא בגבולך לאחד מאברייך" ונתנו ד' אלקיך בידך, בודאי תצליח דרכך, ותשגל ושבת שבי, אדרבה עוד תוציא הנצוצות הקדושות מהסמרא אחרא, להביאם לגבול הקדש והיה לפליטה כן די צרון לפני העוור האמתי. (יודעי בינה)

☆

וראית בשביה אשת יפת תואר וגו' יש לרמוז דהנה כמה פעמים נראה לו לאדם על איזה דבר שהוא מצוה לעשות כן, ובאמת הוא עצת היצר הרע ומפתה אותו בזה, והנה להגיע אל אמת הענין יכול לבוא על ידי שיראה אחר כך אם יהיה לבו שמה או לא, ואם שמה ידע כי נכון הדבר אשר עשה לפניו יתברך, ואם ירמז אחר כך ידע כי הוא מצד הרע ח"ו, ולכן אמרה התורה וראית בשביה אשת יפת

תואר וחשקת בה שידמה בעיניך שהוא מצוה, אמרה התורה ולקחת לך לאשה, ואז יהיה אם לא חצפת בה שתתחרט אחר כך בה, אז ושלחתה לנפשה תדע שאין מצוה בדבר והבן. (אך פרי תבואה)

☆

כי תכנה בית חדש ועשית מעקה לגגך, שמעתי מפה קדשו אדמו"ר האלקי כו' מוריני הרב ר' שלמה ליב ז"ל מלענשנא, שאמר ידוע שהכונה בניין צריך לעשות מקדם יסוד לקבל הבנין, ואז לא יוכל הבניין ליפול, והנה ישראל הכונה לעצמו מדור בתפילה ומעשים טובים, יצרו של אדם מתחדש בכל יום להסיתו ולהפילו ממדרגתו, על כן צריך האדם לראות כאלו מתחיל מחדש, וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (ספרי ואתחנן לו) בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, ולא יפול חס ושלום מהשתדלותו, "כי היצר רוצה הכל רק להכניסו לעצבות, ואז יעשה מה שיוכל בו" ועשית מעקה ראשית תיבות ה'רחורי ע'בירה ק'שים מ'עבירה, לגגך שמקום יראה להסיר ממנו כל הרהורים שדם היסוד, ולא ידמה עצמו מה שהיצר הרע מפילו. (רמתי צופים)

☆

לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו, הענין הוא בדרך רמז שיש בני אדם שעובדין השם יתברך בתורה ובתפילה, אבל אינם רוצים לשבור הגופניות שלו לעבודת השם יתברך, זה דרך לא טוב, רק שצריך האדם לשבור הגופניות וחומריות שלו לעבודת השם יתברך, וזה ידוע ששור הוא ממדרגה גבוה שהוא מלשון ראיה (כמו אשרנו ולא קרב) בעולמות העליונים ובאורות העליונים, וצדיקים נקראים שור כמו שמצינו ביוסף הצדיק שנקרא שור ומחמור הוא לשון חומריות המרמז על הגוף, וזהו פירוש לא תחרוש בשור וחמור יחדיו, ופירוש שלא תעבוד עבודת השם יתברך בגשמה וחומריות יחד, דהיינו מבלתי ישבר מתחילה עביות חומריות

שלו, וזה אינו כלום, רק שצריך לשבר מתחלה כל החומריות שלו. (מאור ושמש)

☆

ויתד תהיה לך על אוניך וגו' הנה אם אדם שומר אונן מלשמוע דברים רעים אז זוכה שישמע הברז שמכריזים למעלה בכל יום (פרקד"א טו) שובו בנים שובבים, ואז בשמעו הברז יש לו תמיד בושה האך יחטא לפני אדון כזה, אשר כל העולמות חרדים ופחדים מלפניו, ומכריזים שובו בנים שובבים ואך יצא, וזהו ויתד תהיה לך על אוניך, כמו שדרשו חז"ל (כתובות ה) אל תקרי אוניך אלא אחניך, פירוש שתהיה לך יתד אל אוניך, שתשמור אוניך מלשמור דבר רע, אז אם אתה עושה כן, מסיים הפסוק וחפרת בה, פירוש על ידי זה תזכה שתשמע הברזים, ותתבייש תמיד מלפני הבורא, וזהו לשון בושה כמו (ישעיה נה, כג) וחפרת הלבנה, והיה בשבתך חוץ ושבת וכסית את צאתך, פירוש על ידי זה אם יצאת פעם מהעבודת והטאת, תשוב תיכף להבורא, שיצאת מעבודת הבורא רגע אחד, כי חשוב בושה גדולה מחמת שמיעת קול הברז, וזהו על אוניך וחפרת, שהאוזן תגרום לך פעולה, שעל ידי כן תהיה בוש לפני הקב"ה. (קדושת לוי)

☆

כי יקה איש אשה חדשה לא יצא וכו' יל"פ בדרך רמז כי יקה איש אשה חדשה, אשה נקרא הגשמה כנודע (וזה"ק משפטים קמה) והנה ביום השבת לוקח אשה חדשה, היינו נשמה יתירה, לא יצא בצבא צבא נקראים היסורין (כ"ר"ה) כמו דאמר לאנשי וכו' והכוונה שישבם כל היסורין והדאגות שבימי חול, ויהיה בעיניו כאלו כל מלאכתו עשויה, ולא יעבור עליו לכל דבר, היינו שלא יעבור עניני חול לפניו אפילו בדיבור בעלמא ממציא חפצך ודבר דבר (ישעיה נה, יג) נקי יהיה שיהיה נקי מכל וכל בעשות תשובה שלימה לפניו יתברך, ואז יתארח לביתו שנה אחת היינו השכינה שנקרא שנה אחת כנודע. (אגרא דבלה)

דבש התמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

כי תהיין לאיש שני נשים אחת אחובה ואחת שנואה. ובמדרש איי אחובה אלו העכו"ם שמראה להם פנים שנואה אלו ישראל שמסתיר מהם פנים ביום הנחילו לעתיד לבוא לא יוכל לבכר כי אם בני בכורי ישראל ע"כ, וקשה למה כינה לישראל לשנואה, ונקדים מה שפירשתי עה"פ וירא ד' כי שנואה לאה וגוי והקשו בגמ' אלימא שנואה ממש וכך אלא ראה הקבי"ה ששנואין מעשה עשו בפניי ויפתח את רחמה עכ"ל ולכא הוציאו חז"ל את הפסוק ממשמעותו שהיא היתה שנואה ולפי הדרש אחרים היו שנואים בעיניי, ואפ"ל דאפי' לפי פשוטו שהיתה שנואה בעיני אחרים אין זה גנות לה דלפי שהיו שנואים מעשה עשו בפניי ע"כ היתה שנואה בעיני הבריות וא"כ שזה היתה הסיבה אין זה גנותה אלא שבחה, ובוה יתבאר המדי אחת אחובה אלו אומה"ע ר"ל שהם אוחבים בעוה"ז ולא שהקבי"ה אוחבן אבל משי"ה במדרש שמראה להם אהבה ר"ל לפי ראות עין הבריות והכל שלמים עמהם ושלום ושקטם, אבל ישראל הם שנואים בעוה"ז שכל האומות שונאים את ישראל והסיבה לזה מפני שישאל שונאים דרכי עשו ע"כ הם שנואים בעיני האומות ושבה הוא להם ולא אמרו במדרש שהקבי"ה שונאן ח"ו אלא שמסתיר מהם פנים ור"ל שאין להם שלום ושנואים בעיני כל האומות אבל כלפי שמיא הוא להיפך דישאל ששונאים דרכי עשו המה האהובים לפני המקום ואומה"ע הם שנואים למקום.

☆

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו הי"א בידך. יבואר בהקדם מ"ש בכני יששכר אהא דאיתא בספר יצירה שחודש אלול הוא כנגד יד שמאל

בנפש, והענין כי אמרו חז"ל דתשובה מהני רק לישראל ולא לאומה"ע והנה הגוים תמחים ושוואלים דאם תשובה מהני יהיו כל אנפין שוין, אבל התיי משום דישאל נקראים בנים למקום והקבי"ה למו אב, אבל לאומה"ע נקרא מלך וק"ל אב שמח על כבודו כבודו מחול ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, והנה אמרו חז"ל תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו והכוונה קרובים ממש בקרבות עמוסים מני בטן כביכול בנים ממש, ולזה חודש אלול שהוא מיוחד לתשובה מכון נגד יד שמאל שמויחד לתפילין כי ע"י מצות תפילין אנו מעוררים תפילין דמארי עלמא ומשם יראו הכל שאנו בנים למקום וממילא תשובה מועיל לישראל ע"כ, וז"ש כי תצא למלחמה על אויבך, שיעמדו עליך הגוים ותצטרך לבטל טענתם מדוע מועיל תשובה רק לישראל ולא לאומה"ע, ונתנו הי"א בידך היינו שתשיב להם תשובה דמכה תפילין שמניחין על היד שמוכה שיש לנו דין בנים למקום ואב שמחל על כבודו אין כבודו מחול.

☆

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו הי"א בידך ושבת שבי. איתא בספרי על אויבך כנגד אויבך ונתנו הי"א בידך, אם עשית כל האמור בענין סוף שהי אלקיך נותנו בידך, ויבואר ע"פ שאמרו חז"ל כל הקובע מקום לתפילתו אלקי אברהם בעזרו דכתיב וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם, וביאר הצ"ח בטעמא של קביעת מקום, לפי שהמקום ההוא שתפלל שם קנה איכות קדושה ושוב כשמתפלל פעם שנית קדושת המקום מסייע לו שתוקבל תפלתו ע"כ, ובעצי חיים כתב לפרש הכתוב ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת

תבנית כל כליו וכן תעשו, ופירש"י וכן תעשו לדורות, היינו אותה השראת השכינה שהיה במשכן ע"י משה רבינו שהוריד השכינה לשם ע"י מעשיו ותפלותיו, וכן תעשו לדורות שהמקום ההוא יקנה איכות קדושה ושראת לנצח לדורות עולם ע"כ, ומעתה יתבאר לך דרשה הספרי דהנה על פסוק זה כי תצא למלחמה על אויבך ביאר בזוהר חדש שמרמז על מלחמת היצר שהוא האויב והשונא של איש הישראלי, ולזה דרש אם עשיית כל האמור בענין, ירמוז על בחינת וכן תעשו, דהיינו שתעשה במלחמת היצר עשיה לקנות איכות קדושה גם לדורות הבאים, אז סוף"ש שה"א נותנו בידך, הכוונה דגם עד סוף כל הדורות יוכל לנצח היצר במקום ההוא בכח ההוא.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

☆

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו הי"א בידך ושבת שבי. ויש לומר לפי מה שמאר"ך בישמח משה דבכל עסקינו בתורה ומצוות הרי השייית הא המתחיל ככתוב מי הקדימנו ואשלם ואין לנו כח להתחיל זולתו ית"ש, וגם המסיים והגומר הוא הקבי"ה כדאיתא בגמ' אלמלא הקבי"ה עוזרו אין יכול לו, ואם כן האדם אינו רק ממוצע וכמסייע שאין בו ממש, אך על צד החסד השייית משלם שכר כאילו היה האדם עושה כולה ע"י"ש, וזהו ביאור מאמר הכתוב כי תצא למלחמה על אויבך זה מלחמת היצר, ואף שאין ביכולת האדם לנצחו ורק בעזרתו ית"ש הצליח לגבור עליו, והוא כמסייע שאין בו ממש, מ"מ ונתנו הי"א בידך ושבת שבי, ר"ל שהקבי"ה נותן לו מתנה שמחשב שכרו כאילו הוא בעצמו גבר על יצרו לבדו, וכאילו ושבת שבי לבדו בלי עזרו כלל.

(הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א)

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע

הרה"ק ר' יצחק מבאהוש זי"ע היה רגיל לנסוע לדודו הק' הרה"ק מסאדיגורא בתור חסיד פעם או פעמיים בשנה, ובדרך כלל יצא לו להיות בסאדיגורא בתחילת חודש אלול שאז נסע ללייפציג להשתטח על ציון אביו הק' הרה"ק ר' שלום יוסף זי"ע והיה שובת שבת אחת בסאדיגורא, בדרכו לשם או בחזרתו משם, ופע"א כשהיה בסאדיגורא בשב"ק פרשת כי תצא, לביל שב"ק אחר קידוש התחיל הרה"ק מסאדיגורא לומר תורה, והיה כמדבר אל בן אחיו לבד, ולא שמעו המסתופפים, דחקו החסידים עצמם בכדי לשמוע מה הוא אומר, נענה הרה"ק מסאדיגורא ואמר: מפני מה דוחקים, הלא לא דיברה תורה אלא כנגד יצה"ר, דיבורי התורה שלי אינם נאמרים אלא לאיש כזה שהוא נגד היצר הרע, לוחם כנגד תחבולותיו והרה"ק מסאדיגורא המשיך לדבר אליו, ואמרו זקני החסידים שהיו שם באותו מעמד, שהגם שהמשיך לומר תורה, אף אחד לא שמע אפי' דיבור אחד, זולת קול דממה דקה ולא יותר.

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה

בעיר לובלין היה מתגורר איש אחד למדן וחסיד נלהב מהחווה מלובלין אמנם ברבות הימים שינה ופירש ונעשה משומד והחווה הרחיקו ממנו ולא רצה לראות את פניו, פעם אחת בא להחווה הגראף טשארירסקי וכיבדו החווה מאוד בכבוד מלכים והיה כשמוע המשומד מזה בא בטרוניא להחווה היתכן אותי רודף כבודו ולא רוצה לראות פני מפני שחושדני שאהיה גוי, וכשבא גוי גמור אוכל נבילות וטרפות אתה מכבדו כראוי, נענה החווה ואמר לו הנה בפרשת בן סורר ומורה מצינו שנידון על שם סופו שיעמוד בפרשת דרכים וילסטם את הבריות, ורוצח נשפט במיתת סייף שהוא מיתה קלה יותר, ומהו היושר שמפני חשד על שם סופו, יהיה חמור מסופו גופו, אלא נשמע מזה שמי שמכין את עצמו להיות רשע הוא יותר גרוע מהרשע גופא.

אתנן זונה ומחיר כלב

כשנסע פעם הרה"ק הרש"ב מליבאוויטש למעיינות הרפואה, נפגש עם יהודי אחד שבימי ילדותו היה פעם בליבאוויטש כי אביו שהיה חסיד גדול הביאו אל אביו המהר"ש לקבל ברכה ממנו, וכששמע היהודי שהרש"ב כאן נזכר בגעגועים בימים שעברו ובא אליו לקבל פניו, הרש"ב קיבלו בסבר פנים יפות וגלגל עמו שיחה על מצבו ועיסוקיו, והוא סיפר להרש"ב כי עסקו הוא שמקבל הסחורות המתקבלות ברכבת לסוחרים שונים וממציאן לבעליהן וכי עסק גדול הוא זה ומצליח בו, שאלו הרה"ק כיצד הוא נוהג ביום השבת, השיב האיש בפשטות, שמוכרחים להתעסק גם בשבת, שאלו הרה"ק הלא יכולים להמתין עד למחר ולהוציא הסחורות ביום הראשון, הסביר לו האיש שהסחורות שהגיע זמנן ביום השבת מוכרחים להוציאן ביום, שאם לא כן יהיה נזק גדול בדבר, שאלו הרה"ק הלא אפשר עכ"פ למסור את הדבר לגוי,

והאיש מסביר לו שאי אפשר למסור את הדבר למי שאינו בקי בעסק, וכן הציע לו הרה"ק עוד כמה עצות, והוא מסביר לו על כל עצה ועצה שהיא לא תיתכן, אמר לו הרש"ב: "אם באמת אין שום עצה להיזהר מחילול שבת בעסק זה, מוכרחים להסתלק לגמרי מן העסק, לא רבי - השיב האיש - נתח שמן הוא עסק זה, ואי אפשר להסתלק ממנו, השיב לו הרה"ק עכשיו אני מבין מאמה"כ בפר כי תצא "לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית ה' אלווקר" ולכאורה אינו מובן דבשלמא אתנן זונה נוחא, אבל מחיר כלב למה לא, במה חטאה הכלב, אלא שהכלב אפ"ע שהוא ידיד נאמן של בעל הבית ומסור מאוד לבעליו, בכל זאת אם יראה מרחוק איזה נתח שמן יעזוב מיד את בעל הבית ויורץ אל הנתח שמן ...

ולא ימחה שמו

חסיד אחד שוחח פעם עם הרה"ק ר' אברהם מסאכטשוב זי"ע ונתגלגלו הדברים על אחד מהאפיקורסים ואמר החסיד עליו "ימח שמו" גער בו הצדיק ואמר: האם יודע אתה איך הדין מומר שמת בלא בנים, מומר שמת בלא בנים מובא בירושלמי שאשתו חייבת בחליצה, וחליצה הוא במקום יבום, ומפורש בתורה שמצוות יבום ציוותה התורה כדי ש"לא ימחה שמו מישראל" הרי דהתורה דאגה אפילו למומר ש"לא ימחה שמו" ואתה אומר "ימח שמו".

אבן שלימה וצדק יהיה לך

דרכו בקודש של הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימינוב זי"ע היה לשלוח בכל ערב ראש חודש להשגיח על כל החניות לראות שהמידות והמשקלות יהיו נכונים ואירע פעם ששלח את הרה"ק ר' הערש מרימינוב שהיה משרתו ונאמן ביתו ושלח עמו עוד איש אחד להשגיח על המידות ועל המשקלות והלכו ומצאו בחנותו של עשיר אחד מידה פסולה והוכיחו על זה, השיב לו העשיר שאין מודדים בזה כלל, אמר לו הרה"ק רבי ר' הערש, הלא דין מפורש הוא אסור לאדם שיששה מידה חסרה או יתרה בתוך ביתו ואפילו עשאה לעבט של מימי רגלים (ב"ב פט:) והעשיר ענה עזות: וכי גם ר' צבי יודע כבר לפסוק דינים, ולקח הרה"ק רבי ר' הערש את המשקל ונתנה תחת רגליו ורמס אותה, וכשבאו השליחים להרה"ק ר' מענדל מרימינוב שאל את הר"ר הערש אם מצאו את הכל כהוגן והשיב לו רבי ר' הערש שאכן הכל היה כשורה והעלים ממנו מה שאירע בבית אותו העשיר כדי שלא יענש העשיר מהקפדת הצדיק, אבל האיש שהלך עמו סיפר להצדיק את כל המאורע מיד שלח הצדיק את המשמש וציוו להכריז כי הוא ידרוש דרשה בבית הכנסת, נקהלו כל הקהל בבית הכנסת והצדיק דרש להם בחומר האיסור של משקלות לא נכונות ואותו עשיר נבהל מאוד והבין כי בשלו הסער הגדול הזה וחלץ מנעליו לקבל נזיפה וביקש סליחה מאת הרב ואמר לו הצדיק שימחול לו בתנאי שיתן חמישים אדומים לצדקה והוסיף לומר אתה אמרת כי ר' צבי אינו יודע ללמוד מי יודע אם הריש מתיבתא שלך בשמים יוכל ללמוד כמותו.

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, בפתור ופרה משוקדים

(סנהדרין ס"ה) דכל ימיו של בן סורר ומורה אינו נמשך אלא ג' חדשים, משום דכתיב כי יהיה לאיש בן, ולא קטן שאינו חייב במצוות, אי"כ אינו יכול להיות בן סורר ומורה כשהוא פחות מיי"ג שנים, ולאחר שנעשה י"ג שנים וג' חדשים ג"כ אינו יכול להיות בן סורר ומורה דהא כתיב בן, ולא אב, אי"כ אפשר דלאחר י"ג שנים קידש אשה ונתעברה והיה עובר נכר בג' חדשים וראוי הוא לקרותו אב, משום הכי אינו נעשה סורר ומורה אלא מן י"ג שנים עד ג' חדשים עיי"ש, אי"כ לפי"ז אם יתנינו במיתתו עד הרגל שמא בין כך ובין כך יתחזה לאיש ויעבור הזמן הנ"ל ואז שוב אין רשאי לסקלו דכבר עברו הג' חדשים.

☆

לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' וכו' ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור לקללך ולא אבה ה"א לשמוע אל בלעם ויהפוך ה"א לך את הקללה לברכה. ונל"ש שהעונש הוא מידה כנגד מידה דהנה איתא במדרש (פר' ח"י שרה) אמר לו אברהם לאליעזר אתה ארור ובני ברוך ואין ארור מתדבק בברוך, עיי"ש, ולפי"ז נראה דהא מואב רצה לקלל את ישראל ושכר את בלעם ואמר לו ארה לי את העם הזה, ולא הועילה מחשבתו והקב"ה אמר לו לא תאור את העם כי ברוך הוא, לכן שפיר נענשו מידה כנגד מידה, דישאל היז ברוכים ומואב יהיה ארור, ואין ארור מתדבק בברוך לכן לא יבוא בקהל ה' ולא תתחתן בהם, ועיי"ז ויבן המשך הכתובים לא יבוא עמוני ומואב בקהל ה' וגו' ואשר שכר עליך את בלעם וכו' לקללך. ולא אבה ה"א לשמוע אל בלעם ויהפוך ה"א לך את הקללה לברכה, והקשו המפר דהאי ולא אבה אדרבה מגרע גרע לטעמא דאשר שכר, דכין דלא אהנו מעשיו שלא אבה ה' הלא אין ראויים לעונש, אכן לפי מה שאמרנו מיושב שפיר עפי" דברי הילקוט בפרשתן בשם הספרי ולא אבה ה"א לשמוע אל בלעם ויהפוך מלמד שהמקלל נתקלל מפני מה כי אהבך ה"א, עיי"ש. והשתא י"ל דזהו שאמר כתיבת טעם מ"ט לא יבוא בקהל ה' מפני ששכר את בלעם בן בעור לקללך ולא אבה ה' לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' לך את הקללה לברכה, היינו שהמקלל נתקלל וא"כ נעשה הוא ארור ואתה ברוך והרי אין ארור מתדבק בברוך, ולכן לא יבוא בקהל ה'.

☆

על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם. פרש"י על דבר על העצה שיעצו להחטיאכם, ר"ל מה שגרמו להם לזנות עם בנות מואב, וקשה הא הכתוב אומר על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם וגו' והיכן נרמזו בזה החטא דזנות, אמנם יש לבאר עפ"ימ דאיתא בגמ' (בבא מציעא ק"ה) י"ג דברים נאמרו בפת שחרית מצלת מן החמה ומן הצנה ומצלת מן הזנות עיי"ש, אי"כ כאן אם היה לחם פת שחרית לא היו נכשלים בחטא דזנות, רק מחמת שלא "קדמו" אתכם בלחם, כלומר על דבר העצה שיעצו אתכם להחטיאכם, כי מחמת שלא הקדימו להביא לחם לחם זה היה גרם לחטא דזנות.

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך. ופרש"י לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר, והנל"ש לשון רש"י דמצינו דחז"ל הפליגו במעלת מצוות ציצית כסגולה להנצל מעבירות ותאוות הלב וכמאמרה"כ ולא תתורי אחרי לבבכם וכעובדא של אותו תלמיד שנטה להכשל בעריות ובאו ציציותיו וטפחו על פניו ועיי"ז נזכר וידר מעשות החטאת, גם ידוע מאחז"ל על כנפי בגדיהם לדורותם דור תם מגול ומעוריות אך י"ל דסגולה זו הוא דווקא אם מספרם של החוטאים שלם, דהיינו שיש ל"ב חוטאים כדבעי (גד הלב) אבל אם חסר אחד מהם אע"פ שע"פ ההלכה כשר ללבשו מ"מ אין בכוחו להגן מעבירות שבידו ורמזו זאת בפסוק במשלי ינואף אשה חסר לב' כלומר יען שחסר בחוטי הציצית ממספר לב משו"ה נכשל בזה הציצית לא אהני ליה ובהו יל"פ בדברי רש"י כאן, ל"א דברה תורה דאע"פ שהתורה דיברה והכשריה הציצית אפילו כשיש ל"א חוטיין מ"מ יל"א כנגד יצה"ר היינו שצריך שיהא ל"ב חוטאים כמספר אל"א כנגד היצה"ר דיפת תואר, והבן.

☆

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך. ופרש"י לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר, וי"ל עפ"ימ דאמרין בגמ' דאשת רב הוי מצערה ליה ואמר רב לתלמידיו דינו שמגדלות בנינו ומצלות אותנו מן החטא נמצא האשה מועלת לב' דברים אבל ביפת תואר אינה מועלת לגדל בנינו דאדרבה שסופו שתלד בן סורר ומורה נמצא שביפ"ת אינה מועלת רק להציל אותו מן היצה"ר ולא לבנים וזהו כוונת רש"י לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר לבד.

☆

והיה אם לא חפצת בה וכו'. פירש"י הכתוב מבשרך שסופך לשנאותה, והקשו המפר מהיכן דרשו חז"ל כן הא לגופיה איצטרך ללמד שישלחנה לנפשה ולא ימכרנה בכסף, ונראה דהנה הלבוש (אה"ע סי' קכ"ז ס"ג) נתן טעם למה בכתובה כותבים "לחודש" ולא "לירח" כמו שכותבים בגט, כי אצל ירח מצינו לשון גירושין, דכתיב "גרש ירחים", ואצל קידושין כתיב לשון חודש דכתב "כי יקח איש אשה חדשה", וקיצה היינו קידושין, עיי"ש. ולפי"ז קשה דכאן גבי יפת תואר דכתיב ולקחת לך לאשה והיינו קידושין ולמה כתב אח"כ ובכתה את אביה ואת אמה "ירח" ימים, וה"ל למימר חודש ימים, והשתא יש לומר דמכר הדיק הזה הוכיחו חז"ל דהכתוב מבשרך שסופך לשנאותה ולגרשה, ומשו"ה אמר לשון ירח כמו בגירושין.

☆

ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים ומת ובערתה הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו. פרש"י מכאן שצריך הכרזה בבי"ד פלוני נסקל על שהיה בן סורר ומורה, והקשו המפר מאי שנא גבי זקן ממרא דכתיב ג"כ וכל העם ישמעו ויראו ושם פרש"י שממתינים לו עד הרגל וממתינן אותו ברגל, ויש לתרץ דהנה איתא בגמ'

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפירושים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בענין שילוח הקן אי הוה מצוה חיובית או קיומית כי יקרא קן ציפור לפניך בדרך וכו' (כיתצא כ"ב ד')

לפי שנאמר שלח תשלח וגו' (פירש"י ב' פעמים), שומע אני לחזור אחר המצוה עד שתבוא לידו, יכול יחזור בהרים ובגבעות כדי שימצא קן, ת"ל כי יקרא, הרי לן שלא נתמעט מן הפסוק אלא שאין צריך לחזור אחריה בהרים ובגבעות, אבל אם יזדמן לפניו בדרך אם על הבנים מחוייב לקיים המצוה ולשלח את האם, משום שזה לא נתמעט מקראי, עכ"ד.

ובחי' הגז"ר בענגיס (ח"ב ס' מה) מביא ד' החות יאיר ודוחה דבריו דאיכא למימר איפכא דמאחר שנתמעט מקרא שאין צריך לרדוף אחריה בהרים, ממילא ילפינן מיניה שאין מצוה חיובית כלל, רק אם ירצה ליקח את הבנים אז מחוייב לשלח האם מתחילה, וועיין בס' דבר אברהם ח"ב (ס' ח' ענף ט) שמאריך לפלפל בד' החות יאיר ופריך ראייה זו בכמה ראיות מוכיחות עיין שם ותמצא נחת.

☆

אמנם בתשו' חות יאיר מסיים בד' הזוה"ק בשילוח האם כדי לעורר יללת אימא עילאה על בניה, א"כ לפי"ז מצוה להדר אחר קן כדי לעורר רחמי אימא עילאה על בניה.

ובשו"ת חת"ס (חאו"ח סי' ק') נשאל שם ע"י חכם א' אי איכא מצות שילוח בשבת ויו"ט ואי איכא איסור טלטול, ובתוך דבריו מביא דברי החות יאיר וטעמו של הזוה"ק, וכתב ע"ז דש"ס דילן על כרחך לא סבירא ליה טעמא דהזוה"ק, דהרי לפי טעם זה תינח בזמן שאין ביהמ"ק קיים בעינן לעורר רחמי אימא עילאה על בניה, אבל בזמן שביהמ"ק היה קיים כגון בימי דוד ושלמה דסיהרא קיימא בשלימותיה ואם הבנים שמחה, ומכש"כ לעתיד לבא כשיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו מאי איכא למימר דמה שייך לעורר רחמים, ואם נדחוק לומר דאעפ"כ בעינן לעורר רחמי, א"כ בריש פרק שילוח הקן אמרי' במתני' דהמצוה נוהג בפני הבית ושלא בפני הבית, ובגמ' שם פריך פשיטא ומסיק דאח"כ לא צריכא למימר דהוא נוהג בכל זמן, ולכאורה לפי טעמיה של

בשו"ת חות יאיר (סי' סו) כתב להסתפק לגבי גדר מצות שילוח הקן האם המצוה היא רק באופן שרוצה ליקח את הבנים, ואז אומרת התורה דקודם יש לשלח את האם ואח"כ יקח את הבנים לו, והיינו שהוא מצוה קיומית, וע"כ אם הולך בשדה ופוגע בקן צפור רשאי לילך לדרכו ולא אמרה תורה שלח תשלח רק אם רוצה את הבנים.

או דאפי' אם אינו רוצה ליקח הבנים לו לעצמו, אעפ"כ חיובא רמיא עלייהו לשלח את הבנים בכל פעם שיקרא לפניו קן ציפור.

ודבריו מובאין בפתחי תשובה (יו"ד סי' רצב סק"א) ומביא שם בשם ס' משנת חכמים דכמו שאמרו בציצית דהוי מצוה קיומית, ורק בעידן ריתחא מענישין על עשה זו אם לא קיימה, ה"נ שילוח הקן הוי מצוה קיומית, אבל ליכא עונש עלייהו אם לא שלח האם, ורק כשלחם הבנים לעצמו ולא שלח את האם מקודם.

ורוב האחרונים העוסקים בחקירה זו רוצים בהשקפה ראשונה לומר שהא תליא בפלוגתא ר"י ורבנן בגמ' דלר"י אמרה תורה שלח מעיקרא, היינו דעיקר מצוה הוא השילוח אפי' אם לא ירצה ליקח הבנים והיינו שהוא מצוה חיובית, ורבנן סברי דלא אמרה תורה שלח אלא לאינתוקי לאו דלא תקח האם על הבנים, היינו דס"ל דעיקר קרא אינו המ"ע אלא הלאו שאם בא לזכות בהקן לא יטול האם על הבנים, ואם עבר ונטל יש לו תקנה ע"י שילוח, וא"כ אין שום חיוב להדר אחריו, והרבה דנו בזה.

☆

ובשו"ת חות יאיר (שם) מביא ד' הגמ' בחולין (קמ'): סדרי ביצים זה על גב זה, ופי' תוס שנוטל התחתונים ומניח האם על העליונים, ומוכח מזה דאין חיוב לשלח האם אם אינו רוצה לקחת הבנים, על כן ניחא האם על הביצים העליונים ויקח לעצמו התחתונים.

אמנם אח"כ מביא ראייה דהוי מצוה חיובית מהא דאמרי' שם (קלט:) ת"ר כי יקרא קן צפור לפניך מה ת"ל,

הזוה"ק הרי שפיר צריכא דהרי קסלקא אדעתין למימר דדייקא בזמן שאין ביהמ"ק קיים יתחייב לשלח דהרי אז שפיר בעי רחמי, אבל בזמן שהבהמ"ק על מכוננו והיכלו הו"א דלא ליחייב במצוה זו, אלא עכ"ח דש"ס דילן לא סבירא ליה טעם זה, וידוע היכא דפליגי הנגלה והנסתר אין לנו עסק בנסתרות, והנגלות לנו ולבנינו. ומסיק דעכ"פ לפי טעמו של הזוה"ק בשבת ויו"ט אסור לעורר יללת אימא עילאה, ואפי' לפי דברי הגמ' גם יהיה איסור צידה דלהרמב"ם צריך לתופסה בכנפיה ושלחה והוי צידה גמורה וכו', עיי"ש שהאריך בזה.

ובשו"ת מנחת אלעזר (ח"ב סי' עח) מביא דברי החת"ס והכרחו שהגמ' דידן לא סבירא ליה טעמיה דהזוה"ק דא"כ מה יענה על בזמן שביהמ"ק היה קיים, דאז לא שייכא טעמא דהזוה"ק.

ותמה מאוד על דבריו דהא הך ד' הזוהר הק' היינו בתיקוני זוהר (תיקונא ו'), ושם בתיקוני זוהר הקשה קושיא זו ר' אלעזר בריה דרשב"י וז"ל (בדף כג): קם ר' אלעזר ואמר והא קדם דגלו ישראל ושכינתא במאי הוי מקיימין שלוח הקן, א"ל רשב"י ברי בגין לאתערא רחמין על אינון נפשין ונשמתינן וכו' ע"ש, עכ"פ לפי"ז לא תקשי ולא מידי, והוא פלא.

ובשו"ת חכם צבי (סי' פג) דן בחקירה הנ"ל, ומביא ראייה ממתני' (שם קמא). האומר הריני נוטל את האם ומשלח את הבנים חייב שנאמר שלח תשלח את האם וגו', דקדקה המשנה לומר חייב לשלח, ולא אמרה לא קיים מצות שילוח הקן, וכן לא אמרה אסור ליטול האם ולשלח הבנים. ומינה איכא למיפשט דהוא מצוה חיובית ואפי' אם משלח את הבנים חייב לשלח את האם, וכיון שהוא חייב לשלח על כרחק אפי' אם שילח הבנים עדיין מקיים המצוה אם משלח האם, שהרי חיובא הוא לשלח והיינו דהוא מצוה, ומה שאמרה תורה והבנים תקח לך הוא רשות, כעין דדאמרה ששת ימים תעשה מלאכתך שהוא רשות ולא חובה, (ועיין ביובאל משה מאמר ישוב א"י (אות עא) שמפלפל בדבריו).

אמנם מדברי רש"י משמע דלא סבירא ליה כן, בדגמ' איבעיא לן (קמ): סדרי ביצים זה על גב זה מהו, ופירש"י אם נתכוין ליטול את התחתונים מי הוי אמצעים חציצה ופטור לשלח או לאו עכ"ל. ואי נימא דאפי' אם אינו נוטל הבנים חיובא רמיא עליהו לשלח האם, א"כ מאי תיבעיא ליה הרי חייב בכל גוונא בשילוח האם משום ביצים העליונים, ולולי ד' רש"י היה אפשר לפרש איבעיית הגמ' באופן אחר דאיבעיא ליה לגבי הלאו דלא תקח האם על הבנים דלא עבר אלא אם נוטל האם והבנים כפשטיה דקרא לא תקח האם על הבנים, אבל הא פשיטא ליה דעשה מיהא איכא אפי'

במניח הבנים ונוטל האם כלשון משנתנו חייב לשלח, אבל דברי רש"י אי אפשר לפרשם בזה האופן, איברא דדברי רש"י צריכין ביאור, דהיכי תיסק אדעתין שיהא מותר לו לקחת הביצים התחתונים והאם מעל הביצים העליונים, הגע בעצמך שאין כאן אלא ביצים העליונים לבד ורצונו ליקח האם ולהניח הביצים מי לא חייב בשילוח, הלא משנתנו בכל אופן שתפרשנה היא סותרת את זה. ע"כ מסיק דנראה לו ברור דהיינו דקשיא ליה לתוס' על דברי רש"י וע"כ מבאר באופן אחר, עיי"ש בדבריו עוד.

ובחי' הגז"ר בענגיס (שם) מביא דברי הרשב"א בתשו' (סי' יח) שמבאר הטעם שאין שילוח הקן צריך ברכה, ומבאר דכללא כייל לן דכל מצוה שהיא באה מתוך עבירה כגון השבת גזילה שלא צונו לגזול כדי להשיב וליקח את האם כדי שנחזור ונשלח אותה ועל כיוצא באלו אין מברכין עליהם, עיי"ש. הרי דפשיט ליה להרשב"א שאין חוב על האדם לקיים מצות שילוח הקן אלא באם עבר ונטל את האם ע"מ לזכות בבנים אז נתחייב בה, והיינו שהוא מצוה קיומית.

ומביא דבשו"ת בנין ציון (סי' יד) הקשה על דברי הרשב"א הנ"ל דהא יכול לקיים המצוה בלא לעבור על הלאו וכגון שיגרש את האם מעל הקן עד שתפרח ואין צריך ליקח אותה ולעבור על הלאו, וכן הקשה שם דאין אפשר לומר שהתורה תצוה לעבור עבירה למען ננתק אותה אח"כ ע"י מצוה, עכ"ד. וכ' דלא קשה מידי דאין כוונת הרשב"א להוכיח שאי אפשר לקיים המצוה אם לא שיעבור תחילה על הלאו, אלא דבלא"ה פשיטא ליה שאין זה מצוה חיובית כלל על האדם, ועיקרה לא באה אלא לנתק את הלאו באם כבר עבר עליו, וכמו מ"ע דוהשיב את הגזילה. ומביא ד' השאגת אריה (סי' יא) שמבאר שדעת הרמב"ם כדעת הרשב"א, ועיין שם שהאריך מאוד לבאר חקירה זו בטוב טעם ודעת.

ובדבר אברהם (שם) גם מבאר דברי הרשב"א דמשילוח דמעיקרא היינו כשלא עבר על הלאו, לא היה קשה להרשב"א אמאי אינו מברך, לפי שאינו מצוה חיובית שאם אינו רוצה ליקח הבנים אינו מחוייב בשילוח וכל כי האי גוונא אין מברכין, והא דמברכין על השחיטה אע"פ שאינו מצוה חיובית שאם לא יאכל אין צריך לשחוט, י"ל משום דבקדשים הוי עשה חיובית להכי מברכין נמי בחולין, כמו שהזכירו הראשונים סברא זו. ולפי"ז בעיקר מצות שילוח לא היה קשה להרשב"א למה אין מברכין, אלא שהוקשה לו רק בעבר ונטל את האם דהשתא מצות השילוח היא חיובית לתקן הלאו, וע"ז תירץ שלא צונו ליקח בכדי שנחזור ונשלח אותה ע"ש.

פנינים וחידושים בגמרא מס' ביצה הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

נר"ב ע"י אחד המגי"ש

פניני התורה

לימוד תורה בעיון בשבת

צריך להיות תענוג ולא יהא כמשא כבד ועבודה קשה" עכ"ל.

וכ"כ היעב"ץ על הא דאיתא בגמרא במס' גיטין (ס:) "ר"י ור"ל מעיניו בספרא דאגדתא בשבתא", וכתב בהגהות ר"י עמדין וז"ל "ובשבת לא היו עוסקין בדינים והלכות דתקיפי למויגמריהו, וכי הא דאמרינן דאין שונין בתחילה בשבת אגב דיקרי, והיו מעיינין ברבר אגדה שמושכת הלב מפני עונג שבת" עכ"ד.

וכתב החיד"א (בפתח עינים חולין קכ"ד): דמגמרא דידן איתא תשובה למ"ש היעב"ץ שת"ח העוסק בעיון בשבת מחלל שבת, דמבואר בגמרא שלכן לא ענה לרב אויא סבא מפני שהיה חולה, אבל בלא"ה היה נענה לו אע"ג שהוא דבר הצריך עיון רב ויגיעה, עיי"ש.

וכן אפשר להביא ראיה שיותר להתייגע בתורה בשבת מדא דכתב החת"ס לדיין למה נקט הגמרא לשון מגונה "עורב", ולא אמר "יונה פרח", וכתב לתרץ עפ"י מה דאמרינן בגמרא (עידובין כ"ב.) "שחורות כעורב, מי אתה מוצא דברי תורה במי שמשחיד פניו עליהם כעורב, או נעשה אכזרי כעורב על בניו", והנה הכא יו"ט היה ודרש חצי היום כפירש"י ועכשיו אחר שהיא יגע מהדרשא רצה לעסוק בשמחת יו"ט באשישות ותפוחים ובא ר' אויא ושאל ליה מלתא דבעיא עיון, א"ל עורבא פרח פי' כבר פרח ועבר זמן עורבא היינו חצי היום שעשיתי עצמי כעורב, ועתה רוצה אני לסעוד סעודת יו"ט עיי"ש. הרי לנו דקיים מה שאמרו חז"ל שהשחיד פניו כעורב, דהיינו שלמד תורה ביגיעה ובעיון.

אמנם בהגהות רא"מ הורו"ץ פי' בענין אחר, שמביא ראיה מהמדרש ד"אשישות" הם לימודים קלים וברורים שאינם צריכים עיון, וזה שהשיב רב הונא כיון שהיו יו"ט אינו ראוי להעמיק ולייגע יותר מדאי ואין ראוי לעסוק בקושייך רק סמכוני באשישות כו' שיש לעסוק היום רק בעדיניות ולא לעמול אף בדברי תורה. ולפי"ז שפיר יש להביא ראיה להיעב"ץ שבשבת ויו"ט אסור להתייגע בתורה ויש ללמוד רק בלימודים קלים.

בגמרא (כ"א.) "בעא מיניה רב אויא סבא מרב הונא בהמה שהוא חציה של נכרי וחציה של ישראל מהו לשחטה ביום טוב האם מותרת שחיטתה משום חצי בשרה השיך לישראל, שהרי יש בו צורך אוכל נפש של יום טוב, או שיש לאוסרה מחמת חצי הבשר של הנכרי, שלא הותרה בו מלאכת אוכל נפש ביום טוב, משום שהתמעט מלכ"ס ולא נכרי. אמר ליה רב הונא לרב אויא מותר לשחטה ביו"ט משום חלק הישראל שבה. אמר ליה רב אויא סבא לרב הונא וכי מה בין זה לנדרים ונדבות שאסרו את שחיטתם ביו"ט מפני חלק הגבוה שבהם שהתמעט מלכ"ס ולא לגבוה, ואפילו שיש בה חלק העומד לאכילת הדיוט, וכן יש לאסור את שחיטת בהמה זו מפני חלק הנכרי שבה שלא הותר בו אוכל נפש. התעלם רב הונא משאלתו ואמר ליה עורבא פרח. עורב פורח למעלה באויר, שרצה להסיח את תשומת לבו לדבר אחר. כי נפק רב אויא אמר ליה רבה בריה לאו היינו רב אויא סבא דמשתבח ליה מר בגויה דגברא רבה הוא וכי איש זה הוא לאו רב אויא סבא שאתה משתבח בו שאדם גדול הוא, ולמה דחית אותו והתעלמות מדבריו עד שהלך לו בכלימה. אמר ליה רב הונא לבנו ומה אעביר ליה, אני היום בבחינת סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים שהרי יום טוב היום ודרשתי בריבם וחליתי מחמת הדרשא, וקרא אני על עצמי 'סמכוני באשישות' כלומר הבו לי סעודה ואסעד את ליבי, ובעא מינאי מלתא דבעיא טעמא" וישאל ממנו רב אויא סבא דבר הדורש טעם ועיון רב, ולא היה יכול להרהר בדבר מפאת חולשתו ועל כן דחית מפני.

* * *

מצאנו מחלוקת האם מותר ללמוד תורה בעיון בשבת, השל"ה הקדוש (מסכת שבת ד"ה וקראת לשבת עונג) כתב וז"ל "יקום מתוך שמחת אכילתו לקבוע לימוד, או יישן מעט לנוח ראשו ואבריו, ואח"כ ישוב ללמוד נושא ונותן בעומקה של הלכה כפי השגתו והבנת שכלו" עכ"ל.

הרי דס"ל שיש לטרוח בשבת בתורה כפי יכולתו, ואין האדם צריך לחשוש על שהוא מטריח עצמו בשבת.

אמנם היעב"ץ (בסידורו מוסף השבת בית המדרש אות ז' ח' ונמצא אחר זמירות ליום השבת) חולק ע"ז וז"ל "ותלמיד חכם שמילא כריסו בשר ויין התורה יכנס לפרדס חכמת האמת ויטייל בו שעונג הוא לו ודאי, אך לא יטריח עצמו בעיון עמוק, ואין צריך לומר שלא יטריח עצמו בלימוד הגמ' בעומק (דלא כשל"ה) שגם זה נחשב חילול שבת כו', אלא צריך להבדיל יום השבת בכל דבר שאפי' הלימוד בתורה הקדושה

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

הזקנים להורותם

הל' ברכות (שז)

גערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

ביטול חשיבות בריה

וכמו כן בפרי שיש בו גרעין ולקח ממנו הגרעין אף שלא נחסר כלום מהפרי עצמו עכ"ז נתבטל ממנו שם בריה כיון שאוכלו בלא הגרעין, וכן באוכל ענבים שהוציא מהם הגרעין אף שאכל כל הפרי לא נחשב לבריה (רמ"א ס"א).

ואפי' בפרי שאין ראוי לאכול ממנו הגרעין כלל כגון זית, תמר, שאי אפשר לאכול גרעינתו, אמרי' ג"כ דנתבטל ממנו חשיבות בריה באוכלו בלא הגרעין (הכרעת המשנ"ב סק"ט דלא כהמ"א), אולם בשוועה"ר (בסבה"נ פ"ח ס"ט) פסק כהמ"א דבמין שאין ראוי לאכול הגרעין באוכל כל הפרי אף בלא הגרעין ג"כ יש לו דין בריה, ודוקא בהובא הפרי לפניו לאכול כשהוא שלם אבל אם קודם שהובא לפניו חסר ממנו גרעינתו אין להם חשיבות בריה.

כללו של דבר - האוכל מין בריה לחד בלא שאר מאכלים שברכותיהם שוה למין הבריה, ולא אוכלו בתוך הסעודה, צריך ליזהר שלא לאכול ממנו פחות משיעור, וברוצה לאכול ממנו מעט יכול לבטל חשיבותו כדלעיל ואז אפי' אכל פחות משיעור ודאי דאין צריך לברך.

אכל בריה פחות משיעור ואין לו עוד ממין הפרי או משאר מינים לצרף לשיעור אינו מברך לאחריה דהוי ספק ברכות ולקולא, ואפי' באכל בריה ומסתפק אי אכל שיעור כזית דאז הוי שני ספיקות לחייבו בברכה, ספק אי אכל כזית וספק אי מברך על בריה אפ"ה אינו מברך דאף ספק ספיקא לקולא בברכות (משנ"ב סי' רט"ו סק"כ בשם פמ"ג וד"א).

חשיבות בריה אינו אלא באוכלו כולו כמות שהיא, אבל אם חסר ממנו מעט כגון שנחתך מעט מהפרי לא נחשב לבריה, ויכול לאכול ממנו אף פחות משיעור ואינו חייב כלל בברכה אחרונה, (מ"ב שם סק"ח), וכן מובא בדרכי חיים ושלום (להגה"ק ממונקטאש זצ"ל) דכשאכלו ענבים ולא היה בהם שיעור כזית צוה לחתוך מעט מכל גרגיר של ענב כדי שלא יהא חשש של ברכה לבטלה.

וזוהו דווקא בנחסר מעט מהפרי, אבל בלא נחסר מהפרי אלא הוא בקיעה או חתוך קצת כל שעדיין החתיכות מחוברים זה לזה במקצת והוא שלם נחשב לבריה (ברכת הבית שט"ז סק"י, דאל"כ האריך משכחת לה דינו של המ"א דלקמן שאכלו בלא הגרעין דכיון דלקח הגרעין ע"כ נחתך הפרי).

וה"ה אם חלקו מקודם לשניים ואכלו דנתבטל מיניה דין בריה (ח"א), ובשוועה"ר (המובא לקמן) משמע דדוקא בחתכו קודם שהובא לפניו נתבטל מיניה שם בריה. (ובס' ברכת הבית כתב דדווקא באכלם זה אחר זה, אבל אם חתכה לשנים ואכל שניהם ביחד צ"ע אם הוי בריה, ואפשר דהוא מודה דבחתיכה קודם שהובא לפניו דמהני אף לאכלם ביחד, וכע"ז כתב בבן איש חי (פר' מטות ה') דיברך בהיות הפרי שלם ולא יכניסנו כולו לתוך פיו אלא יאכל מקצתו ויחזור ויאכל השאר, ולא יחתוך הפרי בידו אחר הברכה דבזה שוה בין הברכה לאכילה ע"כ, והוא לא נתן העצה לחתכו קודם שיבוא לפניו בכדי שיברך על פרי שלם).

נתרסק הפרי קודם האכילה או שנתמעך שאין הצורה קיימת עליו בטל ממנו שם בריה (מ"ב סק"ו).

התודה והברכה

לידידינו הרבני הנגיד הנכבד והמפואר, מוכתר בכל תואר

מוה"ר אשר זעליג לעוו הי"ו

מנכבדי קהילתינו הק' בעיה"ב לאנדאן יע"א - וחבר הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק סניף אייראפע

אשר השתתף בסכום נכבד להוצאת גליונינו

לרגל שמחת נישואי בתו שתחי' למז"ט ובשעט"מ

יה"ר שיזכה לראות ולרוות ממנה ומכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה וכט"ס

BEIRACH MOISHA
183 Wilson Street
Suit 119
Brooklyn NY, 11211
Email:
beirachmoisha@gmail.com

ועד להוצאת
ספרי ברך משה
על התורה, על המועדים, ועל סוגיות הש"ס
Tel 347-385-9580
Fax 718-384-2557

ב"ה

מודעה ובקשה

היות שאנו עומדים כעת בשלבי עריכת ספה"ק

ברך משה

לחג הסוכות

שיביל בתוכו חידו"ת ודרשות שנאמרו במשך ימי חג הסוכות הושענא רבא
וגם לרבות יו"ט האחרון של חג בעידן דחדוותא בעת עריכת ההקפות

וזאת למודעי שעדיין חסר לנו כמה וכמה מאמרין קדישין אשר נאמרו בלהב אש קודש

בעת עריכת ההקפות (כי מחמת טירדת החג לא נרשמו בשעתו ע"י המעתיקים רשמי רשוותא).

ע"כ באנו בבקשה בזה כל מי אשר יש אתו בכתובים או בזכרוננו בעל פה מאיזה מאמר

מן ההקפות במשך השנים (ובפרט משנות תש"מ, תש"נ, תשנ"א, תשנ"ב, תשנ"ג, תשנ"ד, תשנ"ה, תשנ"ו, תשנ"ז, תשנ"ח, תשנ"ט, תש"ס, תשס"א, תשס"ב, וגם

ממה שהיה רגיל לדרוש בבית המדרש סיגוט) שיועיל נא בטובו להתקשר עמנו, כדי שנוכל להוציא מתחת

ידינו דבר השלם לרוות צמאון אנשי שלומינו, ויהא חלקו ממזכי את הרבים.

וכן ניתן להשיג אצלנו ספרי

ברך משה

על התורה - ימים נוראים

שנדפסו אשתקד על ידינו

קול התאחדותינו ש"י התאחדות האברכים ד'סאטמאר בני ברק

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי פנחס בן הגה"ק רבי אברהם אבא שפירא זי"ע מקאריץ
יומא דהילולא י' אלול (תק"ז)

פאר הערשלין שהוא יקר מאוד, והסביר הדבר שאדם פחות בא אצל בעל הבית ומכל שכן אצל נגיד כמה הוא שפל ונכנע לפניו, ומכל שכן לפניו שהי' נגידים מרתתין לפניו בודאי הי' לפניו שפל ונכנע בלבו מאוד מאוד וכלא נחשב אצל עצמו, ועל זה הי' מחשיבו והי' בטל לפניו בחשבו אימת אני יוכל לבוא לשפלות כזה.

וכתבו תלמידיו כי הי' לו שמחה וחיות כשהי' מזדמן לו איזה שפלות והי' מחשבו לטובה גדולה מהשי"ת שזימן לו דבר זה למען לא יגבה לבו, ופעם אחת שכח לספור ספירת העומר וספר א"ח כל לילה ולילה בלא ברכה והי' שומע הברכה מאחר וכשהי' מתפלל לפני העמוד הי' מוכרח להעמיד אחר לספור ספירה והי' מחשבו לטובה שזכה לשפלות כזה.

פוחת שער

איש צעיר אחד חלה במחלת הריאה והי' חולה מסוכן מאוד ודפק על פתחי הצדיקים שיבקשו עליו רחמים ולא נתרפא, וכשבא לרבי פנחס הבטיח לו שיהי' לו רפואה שלמה וכן הי' וכמובן שנעשה מזה רעש גדול בין החסידים ואמר להם שאל יחשבו שהוא גדול מכל הצדיקים רק דכשרא דשער הרפואה סגור לאיש ההוא כי לא הסכימו מן השמים לרפאותו ושער הפרנסה מצאתי פתוח כי פרנסה הסכימו שיהי' לו אז חזרתי לשער הרפואה ואמרתיו מזווא למאן יהיב לחיי הוא דיהיב והסכימו לו מן השמים ונתרפא האיש ההוא.

הסתלקותו לחיי העוה"ב

בסוף ימיו גמר בנפשו לעלות לאה"ק ולכוון את עפרה ובהיותו על אם הדרך בעיר שפיטיוקא יצא נשמתו בטהרה ביום י' אלול תק"ן ושם מנוחתו כבוד.

תלמידו רבי יעקב שמשון משפיטיוקא כבר הי' אז בא"י וראה חזיון לילה שהשכינה בוכה ומיללת על בעל נעוריה כשהקיץ משנתו אמר דאין כעת בעולם מי שהוא בעלה דמטרונתא אלא הרב מקאריץ שמע מינה דנח נפשי' קרע קריעה בברכה ובכה תמרורים אחר כך נודע שאכן נסתלק זה הלילה.

מסופר כי מידי שנה בשנה ביום י' באלול הי' מתענה ומאריך בתפלתו יותר משאר הימים באומרו בחודש אלול צריכים להיות מער יו"ד ולימים כשנסתלק ביום י' אלול נתחוו כי ראה יום מותו ברוח קדשו.

מתולדותיו

הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע נולד בשנת תפ"ו לאביו רבי אברהם אבא משקאלוב מזעזע בעל מגלה עמוקות, אביו זכה לבן זה בזכות מעשה שהי' כי הי' נזהר שלא לדבר לפני התפילה ופעם אחת בבוקר בדרכו לבית הכנסת פגש בערל שרצה למכור לו זהב, וכיון שהי' זהיר שלא לדבר לפני התפילה רמז להערל שימתין לו עד אחר התפלה. והלך הגוי ומכרו לאחר והפסיד עי"ז הון רב, לימים נגלה לו אביו רבי פנחס המגיד משקאלוב בחלום לילה וגילה לו כי נפסק בשמים כי תמורת הזהב הנוצץ שויתר עליו יזכה לבן שיתנוצץ ויאיר בעולם.

אחר נישואיו נמשך אחר הבעש"ט הק' וביקר בהיכלו פעמים בודדות אשר אז נהפך לתלמידו המובהק, הי' חביב מאוד בעיני רבו הק' ופעם נחלה בעת שהי' מסתופף בצל רבו והוצרכו להקיץ לו דם והזהיר את הרופא שיקוז רק את הדם המיותר והנגוע ואם אינו יכול מוכן הוא להיות שיצא ממנו דם תמורת דם תלמידו והוסיף כי דמו של רבי פנחס נשמר וגנוז מששת ימי בראשית, ועוד מסופר דבהיותו אצל הבעש"ט הק' בשביעי של פסח תק"כ גילו לו מן השמים על הסתלקותו הקרובה של רבו ואחר התפלה שאל אותו הבעש"ט אם טבל בערב יו"ט במקוה וענה בשלילה כי נמנע הי' מלטבול מחמת חולשתו נענה לו הבעש"ט דכבר נעשה מעשה ואין לאחר מעשה כלום אילו היית טובל במקוה היית יכול לבטל הגזירה.

עפ"י הוראת רבו הבעש"ט עבר לגור בקאריץ והנהיג שם עדה גדולה ביניהם תלמידים גדולי עולם כהרה"ק רבי רפאל מבערשיד, רבי יעקב שמשון משפיטיוקא, רבי זאב וואלף מזיטאמיר, רבי יוסף מראשקוב זי"ע, ועוד חסידים הראשונים ואחרי כ' שנים בקאריץ עבר לגור באוסטרה.

ענוותנותו דמר

הי' מתנהג מאוד בשפלות ולא הלך במלבושי כבוד עד סוף ימיו שהפציר בו בנו שיתנהג קצת במלבושי כבוד וכן הי' מזהיר מאוד על מדת הגאווה, והי' מרגל בפומי' דכמו שרוצים לחיות כן הי' רוצין להיות קטן מן הכל, ופעם אחת ראה אשתו מצערת את המשרת והקפיד מאוד עליה, ואמר שהייתכן לצער יהודי הרי הוא יקר מאוד והי' שם אחד רווק בן ארבעים שהי' נקרא הערשיל וואסער פירער (שואב מים) שהי' פחות הערך מאוד ואמר הה"ק לאשתו איך ציטער

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — לו — בלתי מוגה

יום ג' פרשת שופטים תשס"ח לפ"ק

**ביקור כ"ק מרן גאב"ד ירושלים עיה"ק שליט"א
בביתו נאווה קודש של כ"ק מרן רבינו שליט"א
בקריית יואל יע"א**

פארשטייט זיך אז די שטאט-ראט זוכט נישט צו העלפן דעם מצב פון די מוסדות, מ'זוכט נאר צו שטערן ווי מ'קען.

רבינו: ווי אזוי איז דער מצב אין ירושלים? עס וואקסן דארט אויך די מוסדות? ווייל א גרויסער עולם ציהט זיך דאך ארויס וואוינען אין די אנדערע שטעט, אין בית שמש וואקסט זייער שטארק דער ציבור.

גאב"ד ירושלים: אעפ"כ, אין ירושלים פעלט אויך שטארק די מוסדות, קע"ה, בפרט פאר מיידלעך איז דא זייער ווייניג מוסדות.

על השולחן היה מונח קובץ החדש על הסוגיא דמצוה הבאה בעבירה, ואמר לו רבינו: מיר הייבן יעצט אן צו לערנען אין די ישיבה די סוגיא לכבוד יו"ט, היי יאר לערנט מען "מצוה הבאה בעבירה". דער דרך הלימוד ביי אונז איז אביסל ווי אינדערהיים מ'לערנט סוגיא לכבוד יו"ט.

גאב"ד ירושלים: סוכה גזולה איז די שאלה אלץ וואס די פסול איז, צו אלץ גזירת דכתוב, צי אלץ מצוה הבאה בעבירה (עי' בגמ' סוכה דף ט' ע"א ילפינן מחג הסוכות תעשה לך למעוטי גזולה, ובתוס' ד"ה ההוא הקשו אמאי אצטריך לך תיפוק לי' משום מצוה הבאה בעבירה, עיי"ש).

רבינו: דער לימוד איז דאך פון 'לך' למעוטי גזולה.

גאב"ד ירושלים: עס איז געווען א געהויבענער מעמד נעכטן (מעמד הנשגב של פתיחת שערי בנין הת"ת בוויילאמסבורג, שהגאב"ד שליט"א השתתף בו)

רבינו: מ'האט ברוך ה' מחנך געווען א שיינעם בנין, א גרויסער בנין.

גאב"ד ירושלים: ס'וועט שוין באלד זיין צו קליין...

רבינו: מ'האפט אזוי, ס'וועט נישט נעמען אזוי לאנג.

גאב"ד ירושלים: אין ירושלים איז מען אויך אריין אין די טעג אינעם נייעם בנין (תלמידי מוסדותינו הק' בעיה"ק ירושלים ת"ז חנכו בימים אלו בנין החדש ברחוב יונה סמוך ונראה לבנין בית מדרשינו). ממש פארן אוועקפארן האב איך געהערט דערפון.

גאב"ד ירושלים: אין ירושלים און אין אלע ארומיגע שטעט פעלן שטארק תלמוד תורות און ישיבות, יעדן מאג קומען אידן זוכן פראטעקציע אז מ'זאל ארייננעמען די קינדער אין די מוסדות.

רבינו: אזוי ווייט? דאדיי איז ב"ה נישט אזוי, ס'איז נישטא אזעלכע פראבלעמען מיט מוסדות.

גאב"ד ירושלים: דארט האט מען קליינע בנינים, ס'איז נישטא קיין פלאץ זיך צו פארברייטערן. ס'איז א גרויסער פראבלעם.

גאב"ד ירושלים: דער מנחת חינוך (מצה שכ"ה) זאגט א תירוץ אויף תוס' קשיא, מצהב"ע וואלט נאר געווען די ערשטע נאכט, און דער 'לך' ווייזט אויף גאנץ יו"ט.¹

רבינו: אזוי אויב האב איך דעם 'לך' איז עס א פסול'ע סוכה בעצם. קומט אויס איז ער בכלל נישט געזעצן אין די סוכה, אזא אויפטו זאגט ער.

גאב"ד ירושלים: ווען כ'בין געווען א בחור האט מיין ראש ישיבה (הגאון רבי זיידל סאביטנסקי ז"ל ר"ט בשיבת הרב שניידער בלאנדא) געזאגט א תירוץ אויף תוס' קשיא אזוי, אז די מצהב"ע איז נישט שייך נאר אויפן סכך, וואס דאס איז די עיקר מצוה, די ווענט וואלט נישט געהאט קיין מצוה הבאה בעבירה, דער רמב"ם (פ"א הט"ו) זאגט דאך אז אפילו אויף די ווענט איז 'עצי סוכה אסורין כל שבועה', דער רא"ש (פ"א דסוכה סימן י"ג) פרעגט פארוואס זענען אלע פסולין איז נישטא ביי די ווענט, וויל ער זאגן אז דאס איז דער תירוץ מאקע אויפן סכך איז דא מצהב"ע, אבער דער פסוק רעדט פון די ווענט.

רבינו: דאס איז לגבי דעם, אבער אלע פסולים וואס מען מרעפט אין די גמ' איז נאר אויף די סכך.²

לפינו יתברך הוי ליה כאילו לא קיים המצוה, אבל לא נוכל לדון אותו כאילו ביטל המצוה כיון דמ"מ עושה המצוה עיין ותבין. ויש ג"כ נפקא מינה לדינא כי אם אינו רוצה לאכול בסוכה ואוכל חוץ לסוכה, או לובש בגד ארבע כנפות ואינו רוצה להטיל בו ציצית, כופין אותו עד שתצא נפשו ככל מצוות עשה, אבל בכהאי גוונא דהוי ליה כמי שאינו לובש כלל או אינו אוכל, א"כ אין כופין אותו אם רצה לאכול בסוכה כיון דאינו מבטל המצוה. אך זה אי אמרין מחמת מצוה הבאה בעבירה, אבל אם התורה פסלה גזול בפירוש, הוי ליה כמי שסיכך בסכך פסול שאין גידולו מן הארץ או מקבל מומאה דלאו סוכה כלל, ואם אוכל הוי ליה כמי שאוכל בבית כיון דהתורה גזרה דזו לא הוי סוכה כלל. א"כ נידא דאי מחמת מצוה הבאה בעבירה נדי דבגא אם ישב בסוכה כזו לא קיים המצוה אבל [גם] לא ביטל, אבל עתה שהתורה גילתה דגזול פסול, א"כ הוי ליה כאילו ביטל העשה כמו שאוכל בביתו, לכך כתבה התורה לך למעוטי גזול גבי סוכה וגבי ציצית כן נראה לענ"ד. הכלל דמצוה הבאה בעבירה, דמצוה הוי מצוה רק באה על ידי עבירה, א"כ הסוכה הוי סוכה רק שלא לרצון יחשב, אבל מ"מ אינו יושב חוץ לסוכה ואינו מבטל המצוה, אבל מה שהתורה פסלה א"כ ממילא אינו מצוה כלל ועובר מה שישב חוץ לסוכה, הפוך בה וכו' כי הדברים לענ"ד נמים ואמיתיים, עיי"ש.

¹ וז"ל שם, ואם כי אין דרכי בחיבור זה להאריך בקושיות ופירוקים מה שאינו נוגע לדינא, מ"מ לא אמנע לתרץ קושית התוס' שהיא לענ"ד סברא נכונה, במה שהקשו שם ט' ע"א ד"ה ההוא, למה לי קרא בסוכה דלך למעוטי גזולת הא הוי ליה מצוה הבאה בעבירה, ונראה לי להנהיג שני מנינים יש במצוות עשה, אחד שהיא חיוב אקרקפתא דכל איש מישראל כמו תפילין ואתרוג ואכילת מצה, ומצוה כזו אם מקיים אותה עושה רצון הבורא יתברך ויתעלה כי כן צוה לו המלך ברוך הוא, ואם מבטל המצוה ואינו מניח תפילין או שלא נטל לולב ביטל המצוה ועשה נגד רצונו יתברך ועגשו יענש. ויש מצוות שאין חיוב לעשותם כגון ציצית התורה לא חייבה אותה ללבוש בגד של ארבע כנפות ואם רוצה הולך בלא בגד של ארבע כנפות ואינו נגד רצון הבורא ברוך הוא, אך אם מביא עצמו ליד חיוב שבכונתו לובש ארבע כנפות לקיים מצוות ציצית זה דרך הטוב וישר, הכלל, אם מקיים מצוה זו עושה רצון הבורא ברוך הוא אבל אם אינו מקיים מצוה אינו עובר על רצונו רק דאינו מקיים המצוה. וכן מצוה זו דהיינו סוכה יש בה שני חלקי המצוה, דהיינו בליל ראשון של סוכות מצוות עשה לאכול כזית בסוכה ומחוייב לחזור אחר סוכה, ואם אינו רוצה לאכול אינו מועיל כי הוא מחוייב לאכול כמו מצוה ותפילין, ואם לא קיים המצוה עשה בלילה הראשון עושה נגד רצונו יתברך שמו. ובשאר הלילות וימים אם רוצה אינו אוכל ואינו יושב בסוכה ואין שוב חיוב עליו כמו ציצית, אך אם אוכל מצוות עשה לאכול בסוכה ומקיים רצונו ברוך הוא, אבל אם אינו אוכל אין חיוב. וגם בשני מצוות הללו הוא בציור ג"כ שבמבטל המצוה עושה נגד רצונו כמו שאינו מניח תפילין, כגון אם לובש בגד של ארבע כנפות ואינו מטייל ציצית או עובר על המצוה, וכן אם אוכל אכילת קבע חוץ לסוכה עובר על המצוה. הכלל, דאם עושה המצוה מקיים בכל ענין המצוה ועושה רצונו ברוך הוא, ויש שאינו מקיים המצוה ועובר על רצונו כגון בלובש בגד של ארבע כנפות או אוכל קבע חוץ לסוכה, ויש שאינו מקיים המצוה וגם אינו עובר כגון באינו לובש הבגד ואינו אוכל כלל, וזה פשוט. והנה נראה הא דמצוה הבאה בעבירה אינו יוצא, הטעם דהקב"ה אינו רוצה בכך ולא לרצון לפינו דסניגור יעשה קטיגור ואני ה' שונא גזל בעולה, עיין ר"ן שם פרק לולב הגזול [י"ד ע"א מדפי הרי"ף]. והנה משום זה שייך לשפיר לומר דלא יצא ידי המצוה כי זה אינו רצון הבורא יתברך וא"כ לא קיים המצוה, וזה שייך שפיר במצוה החיובית כיון דלא יצא ידי חובת המצוה ממילא לא עשה המצוה וביטל המצוה כי זה בזה תליא כמו שביארנו, אבל במצוות שאינם חיוביות כגון ציצית וסוכה בשאר ימי חג, אם הם באים בעבירה אמת דלא קיים רצון הבורא ברוך הוא כי אין זה רצונו יתברך, אבל מ"מ לא ביטל המצוה רק דלא קיים והוי ליה כמי שאינו לובש בגד כלל או לא אוכל כלל דלא קיים, הכי נמי נדי דלא קיים המצוה כי לא לרצון לפינו בזה, אבל מ"מ לא ביטל ולא נוכל לדון אותו כמו שאוכל חוץ לסוכה או שלובש בגד בלא ציצית, רק הוא כמו שאינו עושה המצוה כלל והולך בלא בגד או שאינו אוכל כלל, כי באמת הוא לובש ציצית ואוכל בסוכה, אך שאינו לרצון לפינו יתברך הוי ליה כאילו לא קיים המצוה, אבל לא נוכל לדון אותו כאילו ביטל המצוה כיון דמ"מ עושה המצוה עיין ותבין. ויש לרצון

ועי' בבבב"רי יעקב להערוך לנר (סי' תרלו סק"א) שכתב כן דאף להרמב"ם י"ל דפסול גזול הוא רק לענין הסכך, ושם כתב לתרץ באופן זה אך להיפוך, דקרא דלך הוא על הסכך, והדפנות פסולים מטעם מצוה הבאה בעבירה, דמצוה הבאה בעבירה שייך גם בדפנות, דהרי הם משלימים להמצוה, עיי"ש, וכן כתב בספר החיים להגר"ש קלווגר ז"ל, עיי"ש.

גאב"ד ירושלים: דער רמב"ם זאגט דאך ביי די ווענט אויך, האט ער געוואלט זאגן אז אויף די סך דארף איר דאך נישט האבן דעם פסק...³

א' הנוכחים: ביי הווא סבתא וואו מ'האט געגנב'עט העלצער ביים ריש גלותא (סוכה לא), דארט האט מען פשטות גע'גנב'עט פאר די ווענט, נישט פאר די סך.

רבינו: אפשר רעדט מען דארט אז מ'האט געגנב'עט סך. (עי' רש"י שם, ד"ה הודא סבתא דגולו ממנה עבדי ריש גלותא עציס, וסבכו בהן).

א' הנוכחים: אין ירושלים באדעקט מען מיט העלצלעך.

רבינו: דארט זעהט זיך אויס ביי מריש שבנאו (בסוכה שם האו כשורא דמטללתא דגולה עבדי לה רבנן תקנתא משום תקנת מריש), דארט זעהט זיך נישט אויס אז מ'זאל רעדן פון די סך, דארט רעדט מען שוין יא פונעם בנין, וועגן תקנת השבים, דאס איז שוין מער ווי די סך, די חשש איז דאך אז מ'דארף צונעמען דעם גאנצן בנין.⁴

רבינו: מ'זאגט א שיינעם מעם אויף מצוה הבאה בעבירה, ווייל אין אדם הוטא א"כ נכנס בו רוח שטות, איז ער דאך א שומה דעמאלטס, קען ער דאך נישט מקיים זיין קיין מצוה.

גאב"ד ירושלים: מצוה הבאה בעבירה מוז דאך נישט זיין בשעת מעשה, ס'קען דאך זיין א יאר פריער איז געווען די עבירה.

רבינו: תוס' זאגט דאך (עי' תוס' ב"ק סו. ד"ה אמר, סוכה ל. ד"ה הא) אז דאס איז נאר לויטן רבינו תם, נישט לויטן ר"י. לויטן ר"י איז דאס נאר אויב די עבירה איז נאך פארבינדן מיט די מצוה. אויב האט מען אפגעטון די עבירה איז דאס שוין מאקע נישט קיין פסול.

³ עי' בספר החיים שם דאכן תולה ענין זה בפלוגתת הרמב"ם והרא"ש לגבי עצי סוכה, דלפי הרמב"ם דאסר גם דפנות בהנאה, א"כ גם גזול אסור בדפנות מה"ת, ולפי הרא"ש דכתב דסוכה סך משמע ולא דפנות הדפנות אינם פסולים בגזול מה"ת, עיי"ש.

⁴ ועי' בכפות תמרים שם שכתב דהפסול הוא גם על הדפנות, וכ"כ הפמ"ג במשנ"ז (סי' תרל"ז מש"ז ד) דפסול גזל הוא גם על הדפנות, עיי"ש.

בפשטות איז דער מעם פון מצהב"ע ווייל ס'איז מאוס, אן עבירה איז מאוס לגבות.⁵ אדער ווייל אין קטגור נעשה סיגורו,⁶ ס'איז מאוס לגבות, דאס איז דער פשוט'ער מעם.

גאב"ד ירושלים: בפשטות איז דאס ווען די עבירה איז נעמק צו די מצוה, סתם אז מ'האט אמאל געטון אן עבירה...

רבינו: אויב מ'האט מיט דעם אליין געטון אן עבירה לויטן רבינו תם בלייבט עס אלעמאל פסול. דער ר"י זאגט אז מ'האט דאס שוין קנה געווען איז שוין נפסק געווארן די עבירה.

גאב"ד ירושלים: אז מ'האט עס אמאל געטראגן פארן שכן אום שבת פסל'עם שוין?

רבינו: לויטן ר"י וועט עס זיכער נישט זיין פסול, לויטן רבינו תם קען מען פרעגן די שאלה צי עס זאל זיין א מצה"ב.

גאב"ד ירושלים: דער ירושלמי (שבת פ"ג ה"ג) פרעגט דאך די קשיא.⁷

⁵ כן הוא לשון הגמ' במס' ע"ז מז. ועי' ט"ז סימן יא סק"ה עיי"ש.

⁶ כן איתא בירושלמי סוכה פ"ג ה"א 'אמר ר' לוי זה שהוא נוטל לולב גזול למה הוא דומה לאחד שכיבד את שלטון תמחוי אחד ונמצא משול, אמרו אוי לו לזה שנעשה קטגור סגור, עיי"ש.

⁷ עי' ירושלמי שבת (פי"ג ה"ג) אצל הקורע בשבת ואמר אוף הכא לא יצא ידי קורעו (נימא דלא יצא ידי קריעה בשבת, שהקורע בשבת לא יצא חובת הקריעה). לא כן אמר ר' יוחנן בשם ר' שמעון בר יהודה מצוה גזולה אינו יוצא בה ידי חובתו בפסח (לפי שבעבירה באה, א"כ ה"ה בקריעה בשבת לא דא יצא ידי חובתו לפי שבעבירה באה, קה"ע). אמר לון תמן גופה עבירה (גבי גזל המצוה עצמה היא עבירה שאלמלא לא גזלה לא היה יכול לברך עליה ולקיים המצוה, ובמה שאכלה נעשית עיקר עבידה שאינו יכול לקיים מצות והשיב את המילה אשר גזל, קה"ע), ברם הכא הוא עבר עבירה (אבל כאן הוא עבר עבירה במה שקריעה בשבת, אבל אין בקריעה עבירה אילו קרע במד זה בחול הלכך יוצא ידי קריעה, קה"ע). 'כך אני אומר הוציא מצוה מרשות היחיד לרשות הרבים אינו יוצא בה ידי חובתו בפסח (בתמיה, וכי כך אני אומר שאם הוציא מצוה מרשות היחיד לרשות הרבים שלא יצא בה ידי חובתו בפסח), אלא דוקא במצוה גזולה אמרו כן ועל כרחך לחלק דהתם אין עבירה בגופה ובגזולה עבירה בגופה, עיי"ש בירושלמי, והאחרונים האריכו בכמה מהלכים לבאר דברי הירושלמי אלו, אשר הם יסוד גדול בגדר דין מצוה הבאה בעבירה, ואכ"מ.

רבינו: דארט אין ירושלמי מוז מען לערנען פשט לויטן ר"י אז ער האט יוצא געווען די מצוה פון אכילת מצה בשעת ווען ער טראגט עס, ער האט אראפגעשלאנגען אויף די גאס ווען ער האט דאס ארויסגעטראגן, דאס איז דאך בשעת די עבירה,⁸ לויט איהם איז דאס נישט קיין מצוה הבאה בעבירה.

וכבודו רבינו לבוד על חיי

ר' שמואל הכהן פריערמאן שליט"א משב"ק: דער רב האט געקענט חתונה געמאכט אן אייניקל, מ'האט געבענטשט לויט די תקנות עלף אזויגער.

גאב"ד ירושלים: באמת, אז עס גייט דורך אפאר שעה נאכן עסן און מ'האט נישט געבענטשט איז שוין א שאלה אויפן בענטשן (מכא דין דאינו מברך רק עד זמן שיתעכל, עי' אור"ח סי' קפ"ד).

רבינו: אין ירושלים איז דאך בכלל אלעס פריער פון דא, די חופה איז דאך פאר די שקיעה.

גאב"ד ירושלים: אויסער דעם איז מען נישט אזויפיל מאריך ביי די חתונה, ס'איז נישט קיין טובה פאר קיינעם נישט, בפרט פאר די כולל יונגעלייט.

רבינו: נישט פאר די וואס זיצן על התורה און נישט די וואס זענען עוסק על העבודה... פאר קיינעם איז דאס נישט קיין טובה.

ובירך רבינו: להיום להיום, מ'זאל קומען תמיד אויף שמהות מיט פרייליכע הערצער און אלעס גוט.

גאב"ד ירושלים: דער אייבערשטער זאל העלפן מיט אסאך סייעתא דשמיא, ס'איז א גרויסער ציבור בליעה"ר.

8

ע"י שו"ת רעק"א (ה"א סימן קע"ד) שב"ב, וז"ל, בדברי הירושלמי הנ"ל קשה לי לכאורה למ"ש תוס' סוכה גיטין וב"ק אם גול בהמה ונתיאשו הבעלים והקדישו למ"ד יאוש כדי קונה לא הוי מצוה הבאה בעבירה, דבעידן המצוה דהיינו ההקדש כלתה העבירה, א"כ מאי מייית הירושלמי ראייה מהמוציא מצה מרה"י לרה"ר, הא התם דביעדן המצוה כבר פקעה הבירה דהוצאה ואין עתה עבירה, משא"כ בקורע בשבת דביעדן המצוה דהיינו הקריעה ישנו להעבירה. ואולי י"ל דראיית הירושלמי מהוציא מצה בפיו מרה"י לרה"ר ובלעו ברה"ר בדרך הליכתו, דבעידן קיום המצוה דהיינו שעת בליעתו נגמרה העבירה, דבליעתו זה הנחתו. עיי"ש, ונתמון לדבריו נכדו ב כתב סופר (אור"ח סי' קפ) שכתב בן כמות הירושלמי, דקיים המצוה בשעה שהוציא, עיי"ש.

וכיבוד רבינו שליט"א בפירות את הרה"ח ר' שלמה

ווערצבערגער הי"ד גיסו של מרן הגאב"ד שליט"א

רבינו: ר' שלמה איז דא פון אונזערע עסקנים פאר די מצה בעקעריי, מיר האבן דא ב"ה א שיינע מצה בעקעריי.

גאב"ד ירושלים: מסתמא איז דא אנדערע שיינע זאכן אויך.

רבינו: היינט זענען מיר שוין געווען קוקן די מידה לכבוד פסח. מ'גייט יעצט שוין אנהייבן צו מאלן די רחיים של יד מצות.

גאב"ד ירושלים: אזוי? היינט איז מען שוין געווען? ווי גוט מען אכטונג אז די מעהל זאל נישט ווערן ווערעמיג?

רבינו: מ'האלט עס קיהל, עס איז דא א צימער מיט עירקאנדישאן די מעהל איז די גאנצע צייט קיל. אויסערדעם איז דא די יומידיפייער וואס ציט ארויס די פייכטקייט.

מ'דארף אלעס האלטן קיהל, די ווייץ דארף מען אויך האלטן קיל, כדי ס'זאל נישט חמציג ווערן, ס'איז זייער א הייקעלע זאך.

ווינטער איז דא שטארק קאלט, ס'איז נישט גוט פאר די מצות, מ'דארף וויסן ווי אזוי צו האלטן די מצות, מ'הייבט אן צו באקן אנהייב ווינטער, דעמאלטס ווערט קאלט.

גאב"ד ירושלים: אין ווינטער מאכט מען אביסל ווארעם?

רבינו: אוודאי, ס'גייט אביסל סמים, אבער אויב ס'איז שטארק קאלט איז דאס נישט גענוג, מען דארף עס האבן אביסל אינסולעישיאן אז ס'זאל בעסער האלטן די מצות.

ביי אונז איז שטארק קאלט אין ווינטער, ס'איז זייער נישט גוט אז די מצות ווערט געפרוירן. ס'פארלירט דעם מעס.

גאב"ד ירושלים: אין ארץ ישראל מוז מען צוגרייטן אויף צוויי יאר וועגן שמיטה.

רבינו: מיר האבן אויך צוגעגרייט וויין אויף צוויי יאר...

גאב"ד ירושלים: פארוואס פעלט עס אויס?

רבינו: אז מ'טרעפט א גוטע שניט נעמט מען גענוג, ס'איז גוט אז מ'האט אין רעזערוו אויפן קומענדיגן יאר.

דא רעגנט אסאך מאל זומער, היי יאר האט אויך אסאך גערעגנט, ס'איז אויך געווען שווער צו שניידן.

היי יאר האט גערעגענט אויך אין אראגאן.

גאב"ד ירושלים: דער פראבלעם פון רעגן איז נישטא אין ארץ ישראל, פארקערט עס ווערט אלס ווייניגער, אפילו פון וויפיל עס פלעגט רעגענען איז שוין ווייניגער.

וסיפר גאב"ד ירושלים: ס'איז געווען ביי אונז לעצטענס א גרויסער כינוס פאר די קינדער פון די תלמוד תורות.

רבינו: יא, כ'האב געהערט, כ' סיון, די אלע מוסדות וואס נעמען נישט קיין געלט פון די מדינה. ס'איז געווען דרייסיג יאר צום התייסדות פון קרן הצלה.

גאב"ד ירושלים: אויך בין דא געווען מיט צען יאר צוריק פון אנשווערפן, דעמאלטס איז געווען דער גרויסער צוזאמקנופט מיטן ב"ד פון ירושלים.

רבינו: דעמאלטס געווען דער גרויסער כינוס מיטן ב"ד, בשנת תשמ"ח איז אויך געווען אזא כינוס.

גאב"ד ירושלים: כ' בין פונקט דא געווען דעמאלטס פון אנשווערפן, ס'איז דעמאלטס געווען די חתונה פונעם איידעם הרב ר' דוד דוב דושינסקי שליט"א.

זיי האבן געהאט חשק היי יאר אויך צו מאכן אזא כינוס פאר קרן הצלה... מ'דארף ווען האבן פרישע יונגעלייט עסקנים וואס זאלן טון.

רבינו: וועלכע עסקנים, פון ארץ ישראל צי פון דאזי?

גאב"ד ירושלים: דאזי...

רבינו: מ'דארף האבן יונגע כוחות פרישע כוחות וואס זאלן קענען טון.

אין ארץ ישראל איז יעצט זייער שווער דער מצב.

גאב"ד ירושלים: מ'פלאגט זיך זייער שטארק.

והזכיר גאב"ד ירושלים שליט"א שהוא נוסע בעת למימיו לניתוח על עיניו, ומקוה לחיות בחזרה על שב"ק להשבע ברכות **רבינו:** והאר עינינו בתורתך.

ולויה אותו רבינו עד הקאר בכבוד ונפרדו לשלום

יום א' פרשת ויקרא תשס"ח לפ"ק

ביקור בבית הרה"ג ר' צבי הירש ראבינאוויטש שליט"א

בן כ"ק אדמו"ר מדינוב שליט"א - אב"ד קהל באבוב מאנסי יע"א

מאיידך גיסא, לעיקוואד בלעט און וואקסט זייער שטארק. אויך דא אין מאנסי בלעטה און וואקסט זייער שטארק. וואו מ'גייט דא אין מאנסי זעהט מען אז עס בויעט זיך שיינע גרויסע אידישע הייזער, ס'קומען איבעראל צו נייע תושבים. אידן קענען נישט איבעראל וואוינען, מ'מוז דאך וואוינען צווישן אידן, א איד דארף א בית המדרש, א מקוה, א תלמוד תורה.

הגרצ"ה חצי את בניו נ"י: זיי זענען דעם זיידן רבי שלום אליעזר'ס אייניקלעך (כ"ק אדמו"ר בעל קדושת ציון מבאבוב זצ"ל הי"ד היה חתן הרה"ק מהרש"א מראצפערט). די באבע, די רביצין פון רבי שלום אליעזר איז געווען א גרויסע מלומדת. **רבינו:** כ'האב געהערט פון טאטן ז"ל אז ווען די באבע פלעגט קומען קיין סיגעט האט זי געבעטן א פנים יפות מיט א מאור עינים... דאס זענען געווען אירע ספרים.

הגרצ"ה: זי פלעגט דערציילן אסאך מעשיות, די אייניקלעך פלעגן זיך ארומזעצן און אויסהערן אירע מעשיות.

רבינו: דער טאטע האט פון איר אסאך געהערט, זי האט גערעדט מיט אן אוקרענישן אויסשפראך. דער טאטע

הגרצ"ה: כ'האב געוואלט איבערגעבן פארן רבין א גרוס פון די אייניקלעך, די קינדער פונעם רבינס איידעם הרב ר' ברוך, זיי זענען דא איינגעשטאנען ביי מיר אויף שבת, כאטש מ'איז אהיימגעקומען זייער שפעט פרייטאג צונאכטס ביים טיש זענען זיי אויפגעשטאנען פרי פארן דאווענען און פלייסיג געלערנט.

רבינו: ב"ה, פייך, א גוטער גרוס.

רבינו שאל אודות בית מדרשו והקהל דבאבוב במאנסי, ועל העתקת משכנו ובית מדרשו של אביו כ"ק אדמו"ר מדינוב שליט"א מפלעטבוש לוויילאמסבורג.

רבינו: די געגענט אין פלעטבוש ווערט אויסגעשפילט, אזוי גייט עס אין אמעריקע ס'ווישן זיך די געגענטער, ס'ווערט שוואכער די גאנצע געגענט.

פלעטבוש בעצם איז אינטערעסאנט אז כאטש ס'איז א שיינער אידישער ישוב איז נישטא קיין יונגוואר, דאס יונגווארג ציהט זיך קיין לעקוואד. ס'קומען נישט צו קיין חדרים, און אויך אין די עקזיסטירענדע מוסדות ווערט א מאנגל אין קינדער, ס'דערקענט זיך דארט שטארק.

פלעגט איבערדערציילן אסאך מעשיות וואס ער האט פון איר געהערט.

דער זיידע רבי שלום אליעזר ז"ל האט געוואוינט אין ראצפערט אין זייער א ענגע דירה. כ'האב געהערט פון אידן פון ראצפערט אז דער זיידע האט געהאט אינמיטן שטוב א האלץ וואס איז געווען פון דער ערד ביז צום דאך, און דאס האט אנגעהאלטן דעם דאך אז ס'זאל נישט איינפאלן. אזוי האט ער געוואוינט עד סוף ימיו...

הגרצ"ה: מיין זיידע דער באבוב'ער רב ז"ל איז געווען דארט דעם לעצטן סוכות תש"ד, ער איז געווען א פליט פון געטא, איז ער געווען ביים זיידן אויף סוכות.

רבינו: דער טאטע ז"ל איז אסאך געווען אין ראצפערט, ער איז דאך געווען אלס קינד א יתום, איז ער אסאך געווען ביים זיידן.

דער טאטע האט דערציילט אז דער זיידע האט געהאט אין שטוב א שאפע וואס ער האט מיטגעברענגט פון טארנא קיין אונגארן, די שאפע האט געהאט א דעקל פון האלץ וואס האט געהאט פון אויבן א שפאלט.

האט ער דערציילט אז ווען ער האט נאך געוואוינט אין טארנא איז דער ברודער דער שינאווער רב איינגעשטאנען ביי אים א לנת לילה, אינדערפרי האט דער שינאווער רב געזאגט ברכת התורה, און ער האט אזוי געקלאפט מיט די האנט בשעת ברכת התורה מיט התלהבות אז די שאפע איז געווארן צושפאלטנט. ער האט די שאפע נאך מיטגענומען קיין ראצפערט.

הגרצ"ה: עס איז געווען א גרויסער חילוק אין יארן צווישן די עלטערע קינדער פונעם דברי חיים צו די יונגערע קינדער.

רבינו: זיי זענען געווען אפגערוקט מיט 40-50 יאר.

הגרצ"ה: די רביצין נחמה'לע ע"ה, די רביצין פון רבי יצחק טובי' רובין זצ"ל (חתן מרן הדברי חיים) האט אמאל געזאגט פארן שינאווער רב אז 'איך בין מער ווי דו, דו ביסט געבוירן ביים טאטן ווען ער איז נאך אלט געווען זיבעצן יאר, איך בין שוין געבוירן געווארן אויף דער עלטער'...

רבינו: איך האב געהערט אז דער צאנזער רב אליינס האט געזאגט אז די יונגערע קינדער דארפן דרך ארץ האבן פאר די עלטערע ווייל זיי זענען עלטער, און די עלטערע דארפן האבן דרך ארץ פאר די יונגערע ווייל זיי האט ער ממשיך געווען מיט מער קדושה.

דער דברי חיים פלעגט דאך געבן פאר די קינדער זיינע י"ב חלות, זיי האבן דאס פארקויפט פאר די חסידים פון דעם האבן זיי געהאט געלט, אויסערדעם האט ער זיי נישט געגעבן קיין געלט, האט ער אמאל געזאגט פאר רבי שלום אליעזר'ל "דו זאלסט געבן פאר אונגארישע אידן, ווייל דו וועסט זיין א אונגארישער רבי"...

אמאל ווען רבי שלום אליעזר'ל האט אויסגעטיילט דעם טאטנס שיריים, נאך אלס אינגל, און דער עולם האט זיך דארט געשטופט, האט זיך דער דברי חיים אנגערופן "קוקטס נאר ווי אן אונגארישער רבי טיילט שיריים".

הגרצ"ה: דער זיידע דער מנחת אלעזר איז געווען אלס אינגל אויפן צאנזער רב'ס שוים. דער צאנזער רב האט איהם געגלעט "דו וועסט נאך זיין אן אונגארישער גדול".

רבינו: דער מונקאטשער רב האט געדענקט דעם דברי חיים?

הגרצ"ה: נין, ער האט אלעמאל געקלאגט דערויף, פארוואס די מאמע האט איהם נישט אנגעזאגט אז ער זאל גוט קוקן אויפן צאנזער רב'ס צורה.

רבינו: ווען דער זיידע דער עצי חיים איז געבוירן געווארן האט דער קדושת יו"ט געוואוינט אין מעטש, ער האט דאך נישט געהאט קיין קינדער ל"ע אסאך יארן. ווען דער קדושת יו"ט איז געפארן אויף די צווייטע טעג פסח קיין סיגוט, האט ער דערציילט פארן פאטער דער ייטב לב אז "חיים הערש האט שוין געפרעגט די קשיות ביים סדר"...

דאס איז ביי איהם געווען א גרויסע שמחה.

האט דער ייטב לב געזאגט "אזוי? כו"ל ער זאל מיך אויך פרעגן די קשיות".

האט מען איהם אריינגעברענגט פון מעטש קיין סיגוט, און דער ייטב לב האט איהם גענומען אויפן שוים און ער האט אים געהייסן פרעגן די קשיות. און ער האט טאקע געפרעגט די קשיות. פון דעם איינעם מאל האט דער עצי חיים געדענקט דעם ייטב לב'ס צורה, יענעם זומער ו' אלול איז דער ייטב לב נסתלק געווארן.

הגרצ"ה: דער שם שלמה האט געזאגט אז ער האט געדענקט דעם בני יששכר (אבי אביו הרה"ק ר' אלעזר מלאנצוט זצ"ל מח"ס יודעי בינה), ער איז אלט געווען פיר יאר, ער האט האט אים געהאלטן אויפן שוים, דער בני יששכר האט דעמאלטס געזאגט א תורה פארוואס עס איז דא צוויי טעג שבועות, און ער האט דאס פארענטפערט ווייל אזוי ווי א

ספר תורה דארף האבן שרשט, איז דער ערשטער מאג שמועז אזוי ווי חקיקה, און דער צווייטער מאג איז כתיבה. אויף די תורה וואס ער האט געהערט פונעם בני יששכר דעמאלטס ביי די פיר יאר האט דער שם שלמה געבויעט יארן לאנג תורות און בדינות.

א' הנוכחים: לעצטנס איז נפטר געווארן א אידענע וואס האט געלעבט מיט א ברכה פונעם דברי חיים, זי איז אוועק תשס"ג...

רבינו: אים תשס"ג איז נאך געווען א אידענע וואס האט געלעבט מיט א ברכה פונעם דברי חיים?

א' הנוכחים: דער איד דאווענט ביי מיין טאטן דער מעדיצער רב (הרה"ג ר' לייבוש גאלדבערגער שליט"א בן הגאון אבד"ק מעדינער ז"ל מח"ס שו"ת מנחת אשר) אין בית המדרש, ער איז א זקן, און יעדן יום הקדוש ביי פאזע פלעגט ער גיין באזוכן זיין מאמע א זקנה פון איבער הונדערט יאר, האב איך איהם געפרעגט אמאל 'במה הארכת ימים', פארוואס זי לעבט אזוי לאנג? זאגט ער מיר אז זי לעבט מיט א ברכה פונעם צאנזער רב. האב איך אים געפרעגט אז ס'קען דאך נישט זיין לויט די יארן וואס דער דברי חיים איז שוין נישטא. זאגט ער מיר מעשה שהיה כך היה.

זיין מאמעס טאטע איז געווען א שוחט אינדערהיים אין אויוועראש. דער צאנזער רב האט אים אהינגעשיקט, אבער ער האט נישט געהאט קיין חשק צו גיין, האט אים דער צאנזער רב געזאגט "אז דו וועסט אהינפארן וועסטו האבן אריכות ימים, דו מיט די קינדער". ער האט טאקע געהאט אריכות ימים, און די טאכטער איז נפטר געווארן תשס"ג ביי די 107 יאר.

רבינו: הייסט דאס אז דער טאטע האט באקומען די ברכה אויף די קינדער.

דער שם שלמה, רבי שלמה'לע מונקאטשער איז געווען רב אין סטריזוב, דעמאלטס איז דער ייטב לב געווען רב אין סיגוט, און ער האט דארט געהאט עגמת נפש, עס איז געווען דארט מחלוקת, האט מען איהם געברענגט א קאנסוס פון מונקאטש, עס זענען געקומען שלוחים פון מונקאטש און געבעטן דעם ייטב לב אז ער זאל קומען צו זיי. דער ייטב לב האט נישט געהאט צופיל חשק, האבן די שלוחים געזאגט "רבי, די גאנצע שטאט ווארט אז דער רבי זאל קומען קיין מונקאטש".

האט דער ייטב לב געזאגט "אזוי?! די 'גאנצע שטאט' ווארט אויף מיר?, האט ער דערציילט אז ווען ער איז

געקומען קיין סיגוט זענען געווען די בני משפחה כהנא וואס האבן אים געברענגט קיין סיגוט, און רבי משה ארי פריינד, דער זידע פון די גאנצע פריינד משפחה (בנו של הרה"צ ר' יושע פריינד מקראלי, ואביו של הגה"ק מנאסאר זצ"ל, שהוודח"ל חל היום ה' תצא), ער איז אים געווען א קעגנער. צום סוף איז געווארן פארקערט, רבי משה ארי איז אים געווען א גוטער פריינד, און די אנדערע פארקערט.

האט דער ייטב לב געזאגט "אז די גאנצע שטאט ווארט מיך אפ, ווער וועט מיר בלייבן א גוטער פריינד?".

האט ער זיי דעמאלטס געזאגט אז זיין מוחות רבי שלמה'לע מונקאטשער - ער איז דאך געווען אן מוחות מיטן גארליצער רב (בנו של השם שלמה הרה"ק ר' משה לייב מסטריזוב זצ"ל היה חתן הרה"ק מנאליץ זצ"ל) - האט ער געזאגט אז מ'זאל אים נעמען אלס רב אין מונקאטש, אזוי איז דער שם שלמה אנגעקומען קיין מונקאטש.

הגרצ"ה: ס'שטייט אין בית שלמה (תולדות השם שלמה) אז ווען דער צאנזער רב האט געזאגט 'מוחות' האט ער געמיינט דעם שם שלמה, ס'איז א פלא.

רבינו: רבי שלמה'לע איז געווען א גרויסער מושלם, ער איז געווען א גרויסער בעל תפלה, ער איז געווען א שטארקער צאנזער חסיד, ווען ער פלעגט קומען קיין צאנז פלעגט אים דער דברי חיים אלעמאל מכבד זיין מיטן דאווענען פארן עמוד, ער האט איהם שטארק מקרב געווען.

איינמאל ווען ער איז געקומען קיין צאנז האט ער זיך פארקילט אנטערוועגנס און ער איז געווארן הייזעריג און ער האט נישט געקענט רעדן, ווען ס'איז געקומען צו שחרית האט דער דברי חיים געהייסן אז מ'זאל אים מכבד זיין, איז געגאנגען דער גבאי און ער האט אים געזאגט אז דער רבי איז אים מכבד, האט ער געזאגט אז ער קען נישט דאווענען, און ער האט זיך געשטעלט דאווענען פסקי דומרה.

אינמיטן 'נשמת' שפירט ער אז עמ'צער קלאפט אים אין רוקן, ער דרייט זיך אויס זעהט ער דעם דברי חיים אליינס און ער ווייזט אים מיט די האנט אז ער זאל צו גיין צום עמוד, האט ער נישט געהאט קיין ברירה און ער איז צוגעגאנגען צום עמוד און ער האט געדאווענט כאחד האדם ווי עס וואלט גארנישט געווען.

וברכו רבינו ברוך ברכות ונפרדו לשלום

יום ג' פרשת עקב תשס"ח לפ"ק

ביקור גומלין אצל הגה"צ רבי אברהם צבי הלוי בעק שליט"א

גאב"ד קה"י מעלבוירן אויסטראליע

בבית בנו הרח"ג ר' חיים יודא בעק שליט"א אב"ד משערקאס מאנסי

דער משערקאסער האט געזאגט אז ער וויל פריער גיין פון די וועלט, ווייל אויב וועט די רביצין גיין פריער וועט ער דארפן זיצן שבעה נאך איר, האלטן שלשים, דאס וועט אים זייער שווער זיין, דאס וועט שטערן זיין עבודה, דאס איז נישט פאר איהם, וועגן דעם וויל ער גיין פריער.

דערנאך האט די באבע גענומען דאס ווארט, און זי האט געזאגט אז ס'קען נישט זיין אז ער וועט פריער אוועקגיין פון די וועלט, און זי וועט נישט קענען הערן איר מאנסי קידוש... זי קען נישט מסכים זיין אויף אזא זאך, ממילא מוז זי פריער גיין פון די וועלט.

זי, די באבע האט גערעדט זייער הארציג, און אירע מענות האבן אים צוגערעטן - קודם האט ער נישט געוואלט פסק'ענען, ער האט געזאגט אז ביידע וועלן דערלעבן משיח, אבער דער זיידע האט אים געהייסן זאגן זיין פסק - און ער האט געגעבן גערעכט פאר די באבע, און דער זיידע האט אנגענומען דעם פסק. אזוי איז מאקע געווען זי איז קודם אוועק, און א קורצע צייט שפעטער איז ער נפטר געווארן. (הרבנית הצדיקת דבורה לאה בת הרח"ק ר' דוב בער מליכאוויטש בנו של הרח"ק בעל התניא, נפטר ביום ער"ה סיון תרל"ו, והרח"ק ממשערקאס נסתלק ביום שב"ק י"ג אלול תרל"ו, (בשב"ק זו חל יומא דהילולא דילי), והספידו הרח"ק מהארנאסטייפלא בהספד מר, ביחד עם ההספד על פטירת חותנו הרח"ק בעל דברי חיים מצאנז בימי הסליחות).

הרב ממשערקאס: ס'איז ידוע די מעשה מיט רבי אלעזר ריישער, ער האט זיך גע'גט פון רבי דוד'ל קישאנובער'ס מאכטער, זי האט ל"ע נישט געהאט קיין קינדער, און זי איז צוזאמען געפאלן פארן גט. מ'האט געמיינט אז ס'איז שוין דערנאך, האט ער געזאגט אז עס קען נישט זיין, ווייל ער איז געבוירן מיט א שורש נשמה פון שמחה, און ער וועט קיינמאל נישט זיצן קיין שבעה, ווען זיין מאמע איז אוועק איז ער נאך געווען א קינד, און ער איז נישט געזעצן שבעה, מילא האט ער געוואוסט אז זי איז נישט געשטארבן.

רבינו: דער משערקאסער איז געווען אן איידעם ביים מיטלענער רבי'ן פון ליכאוויטש ווען ער האט התונה

דברו מקדבות המשפחה כאשר הרב ממשערקאס הוא התן הגה"צ רבי יואל בעקר זצ"ל האדמו"ר מראצפערט בראזיל, התן הגה"צ רבי משולם זושא יצחק האלבערשטאם זצ"ל, בן הרח"ק רבי שלום אליעזר'ל מראצפערט זצוק"ל.

רבינו: דער משערקאסער זיידע ז"ל (הרח"ק רבי יעקב ישראל זצ"ל הי' אביו אמו של הרח"ק רבי מאטעלע מוהארנאסטייפלא, חותנו של הרח"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט) האט קודם געוואוינט אין הארנאסטייפלא, דאס איז נישט ווייט פון משערנאבל, הערשט שפעטער האט ער זיך אוועקגעצויגן קיין משערקאס, דאס איז זייער ווייט פון יענע געגנט.

מיר איז שוין אויסגעקומען צו זיין אין הארנאסטייפל, אין משערקאס בין איך נאכנישט געווען, ס'איז זייער ווייט פון דארט, ערגעץ העכער קיעוו. אוקריינא איז זייער א גרויסע מדינה.

די בני העיר האבן געהאט מענות צו אים פארוואס ער פארט אוועק פון הארנאסטייפל, האט ער זיי געזאגט אז זיין אייניקל וועט נאך צוריק קומען, שפעטער איז מאקע דער אייניקל רבי מאטעלע צוריק געקומען.

דער מאמע ז"ל האט דערציילט אז רבי מאטעלע האט געוואוינט אין הארנאסטייפל און זיין זיידע האט געוואוינט אין משערקאס, אמאל האט ר' מאטעלע באקומען א שליחות אז דער זיידע רופט איהם, איז ער געפארן קיין משערקאס אויף שבת. ער איז דארט געבליבן עטליכע מעג נאך שבת ווען ער האט שוין געוואלט אהיימפארן איז ער צוגעגאנגען צום זיידן זיך געזעגענען, און ער האט אים געפרעגט אויף די סיבה פארוואס ער האט אים גערופן.

זאגט אים דער זיידע "רוף אריין די באבע", ווען די באבע איז אריינגעקומען זאגט אים דער משערקאסער "כ'האב א דין תורה מיט די רביצין, כ'זויל אז דו זאלסט פסקענען די דין תורה".

ער קוקט אזוי אן וואס איז דאס ענין? זאגט אים דער זיידע אז זיי זענען שוין ביידע אויף די עלטערע יארן, און ס'דערנענטערט זיך דער זמן וואס מ'דארף זיך געזעגענען פון דעם עולם, האבן זיי א סכסוך ווער עס זאל פריער גיין פון די וועלט.

געהאט האט נאך דער תניא געלעבט, דער תניא האט אים אויסגעקליבן.

דער תניא איז געווען אויף א באזוך ביי רבי מאטעלע משערנאבלער, און דער תניא האט אים געזאגט "איך וויל זיך משדך זיין מיט אייך", דאס הייסט מיט זיינע אן אייניקל. זאגט רבי מאטעלע "וועמען פון מיין קינדער ווילט איר?", ער האט שוין געהאט דעמאלטס עטליכע זון, "זאגט דער תניא "איך וועל מיך אויסקלייבן"

עס איז שוין געווען שפעט אויפדערנאכט און די קינדער זענען שוין געשלאפן, איז דער תניא אריין אין שטוב וואו די קינדער זענען געשלאפן און ער האט ארויפגעלייגט די האנט אויף די קעפלעך פון די קינדער, ביז ווען ער האט געזאגט "אה, דעם וויל איך", מ'האט אריינגעברענגט א לעכט און מ'האט געקוקט וועמען ער האט אויסגעקליבן, און מ'האט געזעהן אז דאס איז געווען דאס קינד יעקב ישראל, האט דער תניא געזאגט "מזאל מיר איהם ניט אויסבייטן ווייל איך וועל איהם דערקענען..."

ווען דער משערקאסער האט חתונה געהאט האט נאך דער תניא געלעבט, און ער האט נאך געגעסן קאסט ביים תניא. דער תניא האט דאך געזאגט תורה באריכות אויף זיין דרך, אין משערנאבל האט מען דאך נישט געזאגט אזוי, עס איז געווען א גרויסע רייכעריי דערוועגן, האט איינער געפרעגט דעם משערקאסער "ווי אזוי זיצטו ביים מיש ביים תניא, וואס זאגט דער פאטער דערצו?" האט דער משערקאסער געזאגט "איך הער נישט". דער פאטער האט אים געזאגט אז ער זאל נישט הערן די תורה פון חב"ד מילא הערט ער נישט, ער זיצט דארט אבער ער הערט נישט.

גאב"ד מעלבאירן: זיי שרייבן אז קודם האט ער מאקע נישט געהערט די תורה פונעם תניא, אבער שפעטער האט אים דער תניא געזאגט אז ער זאל בעטן פונעם טאטן רשות ער זאל מעגן הערן, האט ער שוין געהערט.

אב"ד משערקאס: מ'איז דא א תורה, יקח נא מעט מיס, אין מיס אלא תורה, מ'זאל זאגן נאר אביסל תורה ורחצו רגליכם, און מ'זאל אפשוואשן דאס רגילות, והשענו תחת העין, און מ'זאל זיך פארלאזן אויפן צדיק.

גאב"ד מעלבאירן: דער תניא האט דאך געוואונטשן קודם גשמיות און נאכדעם רוחניות רבי מאטעלע משערנאבלער האט געוואונטשן פארקערט, קודם רוחניות

און נאכדעם גשמיות. האט מען אידס געפרעגט דערויף, האט ער געענטפערט אז יעקב אבינו האט אויך אזוי געוואונטשן.

רבינו: ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, והיה ה' לי לאלקים.

אב"ד משערקאס: האט ער גענטפערט אז יעקב אבינו'ס גשמיות איז געווען רוחניות.

רבינו: אין דעם ענין איז געווען א מחלוקה צווישן דעם רבין פון לובלין מיטן קאזניצער מגיד, דער קאזניצער מגיד האט געהאלטן אז קודם דארף מען משפיע זיין רוחניות פאר אידן און נאכדעם גשמיות, און דער רבי פון לובלין האט געזאגט פארקערט, אז קודם דארף מען האבן גשמיות און נאכדעם רוחניות.

אין די משנה (אבות פ"ג מ"ו) שטייט ביידע, אם אין תורה אין קמה, אם אין קמה אין תורה.

קומט אויס אז די זעלבע מחלוקה איז אויך געווען צווישן דעם תניא מיטן משערנאבלער מגיד.

גאב"ד מעלבאירן: סוף ימיו האט דער קאזניצער מגיד געשיקט א שליחות צום חוזה אז ער איז גערעכט, אז גשמיות איז פריער.

אב"ד משערקאס: דער מריסקער מגיד אין אלע תורות נעמט אויך אן אז גשמיות איז פאר רוחניות.

רבינו: זיי ברענגען אז דאס איז די מחלוקה צווישן בית שמואי און בית הלל (הגהה יב.), ב"ש זאגן אז שמים נברא תחילה, און בית הלל זאגט ארץ נברא תחילה, ב"ש האלט אז קודם קומט רוחניות, און בית הלל האלט אז גשמיות איז פריער (הובא בספר ילקוט מאורי אור לבית משערנאבל).

קומט אויס אז די בית הלל זאגן אז קודם דארף מען האבן גשמיות און נאכדעם רוחניות, מיט דעם האב איך געזאגט אמאל פשט 'צמאה נפשי אל ה' ימלא שובע אסמיו' אז מ'דארף משפיע זיין גשמיות, דאס איז 'כחילל ולא כשמואי' אזוי האלט בית הלל אז ארץ נברא תחילה.

גאב"ד מעלבאירן: דער ישמח משה זאגט (תפלה למשה מומור צ"ו) ישמחו השמים ותגל הארץ, אז ווען משה וועט קומען וועט זיך די הימל פרייען כאטש ס'וועט זיין ותגל הארץ, ס'וועט נתגלה ווערן אז ארץ איז העכער ווי שמים. דער אמרי חיים האט געזאגט אז 'ממל השמים' איז בגימטריא 'דעת'.

רבינו: דער משערקאסער איז נאך געווען פון די ערשטע קינדער פון רבי מאטעלע, ער איז נאך געווען אן אייניקל פון רבי אהרן קארלינער.

אב"ד טשערקאס: כ'האב געהערט א אינטערעסאנטע מעשה פון רבי איציק'ל דער ראחמיסטריווקער רבי שליט"א, עס איז דאך געווען געשפאנט אביסל צווישן די ברודער רבי אהרן טשערנאבלער מיטן טשערקאסער, עפעס האט זיך געטון איבער דאס נשיאות פון די פושקעס פון רבי מאיר בעל הנם.

האט זיך אמאל געמאכט אז דער טשערקאסער איז אנגעקומען אין א שטעטל אויף שבת, געווענליך איז מען דאך איינגעשטאנען ביים גביר פון שטעטל, דער גביר איז אבער געווען א חסיד פון רבי אהרן טשערנאבלער, און ער האט מורא געהאט אים אריינצולאזן אלס זיין רבי'נס הקפדה, האט ער געקלערט אז ער וועט איבערגעבן דאס הויז און ער אליין וועט אוועקפארן צו א דערנעבנדיגע שטעטל וואו ער וועט זיך אויסבאהאלטן.

ער האט אבער אנגעזאגט פאר זיין אידענע, ער האט ל"ע נישט געהאט קיין קינדער, אז זי זאל נישט מוכיר זיין ביי אים - דער טשערקאסער איז דאך געווען אן אפענער פועל ישועות, ער פלעגט דאך בעטן גרויסע געלטער פאר זיינע הבטחות, ס'איז דא א בריוו פון רבי מאטעלע טשערנאבלער אז ער קען בעטן געלט פאר זיינע ברכות ווייל זיי ווערן מקוים. אבער די חבר'שעס האבן אנגעהויבן איר צו מוטשענען אז דער רבי איז דא און ער טיילט ישועות פארוואס גייסטו נישט אריין?

האט זי געטראכט וואס קען דען שוין זיין? איז זי אריינגעגאנגען און זיך מוכיר געווען פאר א בן זכר, האט דער טשערקאסער איר געזאגט "א בן זכר קאסט צען מויזנט רובל", זי איז ארויסגעגאנגען און זי האט פרובירט וואו זי קען שאפן דאס געלט.

און זי האט אריינגעברענגט דאס געלט. האט ער איר געפרעגט "וואו איז אייער מאן?" האט זי געזאגט אז ער האט געמוזט אוועקפארן געשעפטליך. "נו, אן זיין רשות קען איך דאך נישט געמען פון אייך קיין געלט"

איז זי שנעל אריבערגעלאפן צו דעם שטעטל וואו ער האט זיך באהאלטן און דערציילט די גאנצע מעשה. ער האט איר פארגעהאלטן 'כ'האב דיר דאך אנגעזאגט אז דו

זאלסט נישט אריינגיין, אבער זי האט גע'טענה'עט אז יעצט איז שוין פארפאלן דער רבי ווארט שוין און ער מוז קומען.

בקיצור, ער איז אריינגעקומען מיטן קוויטל, דער טשערקאסער קוקט אריין אינעם קוויטל און ער זאגט אים "אינעם קוויטל זע איך אז מיין ברודער רבי אהרן האט שוין דעם ראש השנה אויסגע'פועל'ט פאר ענק א בן זכר, מילא דאס געלט קען איך נישט געמען, נאר אכצן רובל וועל איך געמען פאר די בשורה טובה."

רבינו: ער האט געזעהן אז רבי אהרן טשערנאבלער האט שוין אויסגע'פועל'ט...

רבינו: כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל אז רבי מאטעלע טשערנאבלער האט געזאגט אויפן זון רבי יוחנן ראחמיסטריווקער, אז ער האט נשמת רבי יוחנן בן זכאי, האט רבי יוחנן געזאגט דערויף, ער האט גערעדט אויפן אוקריינישן אויסשפראך, האט ער געזאגט "איך ווייס? יוחנן היים איך, א בן זכאי בין איך..."

אב"ד טשערקאס: דער רבי זאגט אז ער האט גערעדט 'אוקרייניש'... ווען רבי מאטעלע איז געווען אין אונגארן זענען אלע רבנים געקומען צו אים, דער ערונגת הבשם, ווען מ'האט עפעס גערעדט פונעם ברעזשאנער רבי'ס שו"ת מהרש"ם וואס איז דאן ארויסגעקומען האט זיך רבי מאטעלע אנגערופן אז "ער גייט אויף קוליעס..." זיי האבן נישט פארשטאנען וואס ער רעדט. 'קוליעס' האט מען גערופן עמיצער וואס איז געגאנגען מיט שטעקנס. ער האט געמיינט צו זאגן אז ער 'גייט מיט קולות', אז ער איז מקיל אין געוויסע הלכות.

רבינו: יא, דער טאטע האט דאס דערציילט.

רבינו: דער טאטע ז"ל האט דערציילט אז רבי מאטעלע האט געוואוינט אין הארנאסטייפל אין שכונות פון טשערנאבל, אמאל האט זיך געמאכט אז ער האט נישט געהאט קיין לולב, ער איז געווען זייער באזארגט, עס איז שוין געווען ערב סוכות אינדערפרי און ער האט נאכנישט קיין לולב, האט ער געטראכט אז דער פעטער אין טשערנאבל האט דאך מן הסתם מערערע לולבים, וועט ער אריינשיקן א שליח בעטן א לולב, האט ער געשיקט דעם שליח בעטן א לולב.

רבי אהרן טשערנאבלער האט דאך געהאט קינדער און אייניקלעך וואס זענען געווען סביב לשולחנו, ער האט געהאט מערערע לולבים האבן שוין די בני המשפחה געוואוסט יעדער איינער וועלכע לולב איז זיינער. ווען רבי אהרן טשערנאבלער האט געהערט אז רבי מאטעלע האט נישט קיין לולב האט ער געהייסן אז מיטאל ברענגען אלע זיינע לולבים, ער האט באטראכט אלע לולבים, און ער האט אויסגעקלויבט דעם שענסטן לולב, און דאס געגעבן פארן שליה אז ער זאל דאס טראגן פאר רבי מאטעלע.

איז דאך געווען צווישן די אייניקלעך וואס האט געהאלטן אז דער לולב וועט זיין זיינס, און יעצט האט איהם זייער געארט אז מ'האט אוועקגענומען זיין לולב, איז ער צוגעגאנגען צום זידן און געהאט טענות פארוואס ער האט געמוזט שיקן פאר רבי מאטעלע דוקא דעם שענסטן לולב.

רבי אהרן האט פארשטאנען וואס איז ארמ דא, האט ער איהם געזאגט "ווען דו וועסט מאכן אזא שיינעם 'על נטילת לולב' ווי ער וועסט אויך האבן אזא שיינעם לולב..."

ווען רבי מאטעלע האט חתונה געהאט האט דער שווער דער דברי חיים געזאגט אז ער וויל זעהן ווי דער חתן טובל'ט זיך פאר די חופה. דער דברי חיים איז געגאנגען זעהן די טבילה, און ער האט געזאגט מיט התפעלות "ער טובל'ט זיך שוין".

לימים האט מען דאס איבערגעזאגט פאר רבי מאטעלע אז דער שווער האט געזעהן די טבילה, און ער האט געזאגט אז ער טובל'ט זיך שוין, האט רבי מאטעלע געזאגט "אזוי האט דער שווער געזאגט? עס איז טאקע געווען א שיינע טבילה..."

אב"ד טשערקאס: מיין שוויגער זאל זיין געזונט האט דערציילט אז די מעשה פלעגט די באבע (הצדיקת שרה מרים זוג' של הרבנית של רבי שלום אליעזר זי"ע) כסדר חזר'ן, ווען זי איז שוין געווען אויף די עלטער איז די מעשה געווען ביי איר אזוי חביב.

זי האט דערציילט אז עס האט זיך פריער געהאנדלט א שידוך מיטן אבני נזר (הגה"ק מסאטשוב ז"ל) וואס מ'האט אים געהאט אנגעטראגן פארן דברי חיים. די שוויגער האט מיר געזאגט אז עס איז קלאר אז די באבע פלעגט דאס כסדר אזוי דערציילן, האט זי דערציילט אז דער דברי חיים האט

דעמאלטס געזעצט א בית דין פון א בעל הבית, א חסיד, מיט א רב, אז זיי זאלן פסק'ענען צי ער קען טון דעם שידוך, האבן זיי גע'פסקעט אז ער קען נישט, ס'איז געווען דעמאלטס וועגן קאצק.

נאך די טבילה פון רבי מאטעלע האט דער דברי חיים גערופן דעם ב"ד און ער האט זיי געגעבן לעקאך און בראנפן, ווייל דאס געשעפט האט זיך אים געלוינט.

וניגשו כל הנוכחים לקבל ברכת קדשו של רבינו שליט"א, ועמד רבינו אצל א' מהנכדים בשם פיהם, שנקרא ע"ש הרח"ק רבי פיני'עלע זצ"ל מאויסטילא, וסיפר:

דער טאטע ז"ל האט אים געדענקט פון מוזשאו, רבי פיני'עלע איז דארט געווען אויף שבת, צוויי וואכן האט ער אים דארט געזעהן, פר' קרח און חוקת, עס איז געווען די לאנגע זומער מעג האט דער טאטע געזעהן ווי ער איז געזעסן א גאנצן טאג מיט טלית ותפילין ביז פארנאכטס. נאכדעם איז ער געגאנגען טועם זיין.

דער טאטע האט אויך דערציילט אז ווען מ'האט אויפגענומען זיין זון, דעם טאטנס שוואגער, רבי יוחנן אלס רב אין מוזשאו, איז דאך געווען דער סדר אין אונגארן אז מיטאג א איינצונג דרשה, האט ער זיך אויפגעשטעלט זאגן א דרשה, אינמיטן די דרשה שטעלט זיך אויף רבי פיני'עלע ער גיט א קלאפ "גענוג געזאגט". און ער איז אראפגעגאנגען אינמיטן די דרשה.

אב"ד טשערקאס: די שוויגער זאגט אז איר פאטער רבי זושאל'ע איז געווען רבי פיני'עלעס א חסיד. ער האט מורא געהאט אז דער טאטע זאל נישט וויסן דערפון, ער איז זעהט אויס געווארן זייער צוגעבינדן צו אים ביי איינע פון די שמחות.

רבינו: רבי פיני'עלע - אויסער דעם וואס ער איז געווען א מחותן מיטן זידן ז"ל דער עצי חיים - איז ער אויך געווען א מחותן מיטן באטורער רב. זיין זון רבי דוד איז געווען אן איידעם ביי רבי נפתלי פון באטור (אחיו של אבי אמו של רבינו שליט"א, כ"ק הגה"צ רבי אהרן טייטלבוים ז"ל אב"ד וואלאווע שהי' אח"כ ממלא מקום אחיו רבי נפתלי בעיר באטור). און אייער זיידע רבי זושאל'ע איז דאך אויך געווען אן איידעם ביים באטורער רב, מילא דארט איז ער אזוי נאנט געווארן.

ונפרדו לשלום

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים זכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו חק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת כי תצא

מז"ה מנחם מענדל פריעדמאן הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מז"ה אברהם משה קליין הי"ו

המלמדים: הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מז"ה אברהם יואל פריינד הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א

והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מז"ה הערש ראזענפעלד הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מז"ה בנימין צבי ליכטענשטיין הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מז"ה משה יצחק זילבערשטיין הי"ו

המלמדים: הר"ר יעקב מאיר ראזענבערג שליט"א

והר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

מז"ה זלמן פרידריך הי"ו

המלמד: הר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מז"ה ישעי' הערש שפיטצער הי"ו

המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מז"ה אברהם בער שפיטצער הי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

מז"ה יואל ברודא ני"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מז"ה יואל ווער צבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מז"ה ליפא שעהנברון הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מרת (אברהם) שלאגער תחי'

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מז"ה אברהם מאיר מארקאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר הערש גראס שליט"א

מז"ה משה בער לאנדא הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מז"ה אפרים פישל גאלדבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מז"ה יואל רובין הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברון שליט"א

מז"ה יצחק ברוך טייטלבוים הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאיין". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

קול התאחדותינו

דברות קידוש

מכ"ק מרז רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין פרשת שופטים שנת תשס"ח לפ"ק בויליאמסבורג יע"א

כי יפלא ממוך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו. וביאר א"ז זללה"ה בייטב לב זכותו יגן עלינו בכוונת הכתוב, כי יפלא ממוך דבר למשפט, היינו דבר הצריך למשפט של מעלה, היינו מצות תשובה שנצרך טרם בא המשפט השופט, בין דם לדם וגוי בשביל דברי ריבות בשעריך, היינו ריב ומלחמת היצר אשר בשעריך ובקריבך, וקמת, כלומר ממטתך ותרדמתך של כל השנה, עי"ש מה שמפרש על פי דרכו המושך הפסוק, ולדרכו נלך לפרש הפסוק על ענין התשובה.

ויתבאר על פי מה שכתב החיד"א בראש דוד (פ' אמור) בטעם הדבר שמועיל לנו התשובה ולא לאומות העולם כמבואר במדרש (תנחומא האינו ס"ד), כי על פי הדין (קידושין לב.) אב שמחל על כבודו כבודו מחול, ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, וישראל נקראים בנים למקום, כדכתיב (דברים יד א) בנים אתם לה' אלהיכם, והקב"ה למו אב, ועל כן מועיל להם התשובה, מה שאין כן לאומות העולם נקרא הקב"ה מלך, ככתוב (תהלים מז ט) מלך אלהים על גוים, על כן לא מועיל להם התשובה, עכ"ד.

והנה כתב בפרשת דרכים (דרוש כה) דמתחיית המתים ראיה שיש לנו דין בנים למקום, דאיתא במסכת סנהדרין (דף לט.) אמר ליה ההוא מינא לרבי אבהו אלהיכם כהן הוא דכתיב (שמות כה ב) ויקחו לי תרומה, כי קבריה למשה במאי טביל, עי"ש. וכתבו בתוספות שם, הא דלא קשיא ליה היאך נטמא, דיישראל נקראו בנים למקום. ואיתא בגמרא (תענית ב.) שלשה מפתחות בידו של הקב"ה הוא שלא נמסרו ביד שליח, ואחד מהם הוא של תחיית המתים דכתיב (יהזקאל לו יג) וידעתם כי אני

ה' בפתחי את קברותיכם, ופירש"י אני ה', אני ולא שליח. ולפי זה בתחיית המתים דכתיב ביה אני ה' דהיינו שאינו על ידי שליח, חזרה קושית התוס' למקומה דמאחר שהקב"ה הוא כהן היאך מחיה מתים, ואין לנו אלא מה שתירצו התוספות שיישראל נקראו בנים למקום וכהן מיטמא לבנו, עכ"ד.

ועל פי זה ביאר מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (שבת שובה עמוד רעג) מה דאיתא במדרש (הובא באהבת דוד) בשעה שעקד אברהם את יצחק אמר להקב"ה תן לבני עשרת ימי תשובה. דהנה איתא בפרקי דרבי אליעזר (פ"א) כיון שהגיע החרב לצואר של יצחק פרחה נשמתו, וכיון שהשמייע קולו מבין שני הכרובים אל תשלח ידך אל הנער חזרה נפשו לגופו והתירו ועמד יצחק, וידע יצחק שכך עתידים המתים לחיות ופתח ואמר ברוך אתה ה' מחיה המתים. ועל כן בשעה שעקד אברהם את יצחק בנו על גבי המזבח, ואז נודע לו ענין תחיית המתים כאמור, ומזה הוכיח דיש לישראל דין בנים למקום שעל ידי זה יכול כביכול הקב"ה לטמא עצמו לבני ישראל, ועל כן אמר להקב"ה תן לבני עשרת ימי תשובה, שהרי מעתה הם מובטחים דמועילת להם תשובה, דאב שמחל על כבודו כבודו מחול, עכ"ד.

ובזה יתבאר הכתוב כי יפלא ממוך דבר למשפט, היינו דבר הצריך למשפט של מעלה והוא מצות תשובה איך מהני, הלא מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה', הוא הר המוריה מקום הקודש והמקדש אשר שם עקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח, ומגודל הפחד פרחה נשמתו של יצחק והחיהו הקב"ה, ומזה מוכח דיש לנו דין בנים למקום, ואם כן שפיר מועיל תשובה על כל החטאים דאב שמחל על כבודו כבודו מחול.

[ב]

עוד יתבאר על פי דברי א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' ראה) לפרש הכתוב (ירמיה לא טו) מנעי קולך מבכי, דודאי בכל שנה בימי התשובה ישראל עושים תשובה ונפעל למעלה, וזה שאמר הכתוב יש שכר לפעולתך, ושמא תאמר אם כן מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום, על זה אמר ושבו בנים לגבולם, כי אחר עבור ימי הדין שבים למעשיהם הראשונים, והיא הגורם כי עדיין בן דוד לא בא, עכ"ד.

ובזה כתב א"ז זללה"ה בייטב לב (פ' נצבים) לפרש המדרש (דב"ר פ"ז ס"י) שאמר הקב"ה למשה אם אעברה נא אתה מבקש בטל סלח נא, ואם סלח נא אתה מבקש בטל אעברה נא, כי מראש חודש אלול עד שמיני עצרת יש נ"א יום, והנה בהגיע הימים הקדושים זוחלים ורועדים מאימת הדין הגדול והנורא אשר בראש השנה יכתבון וביום צום כיפור יחתמו, וגמרו של דבר בהושענא רבה ושמיני עצרת, ופונים את עצמם מענינים הארציים לשום עיניהם ולכם במילי דשמיא, אבל איש המוני אם כי הוא אומר סלח נ"א, היינו באותן נ"א יום, עם כל זה יאמר בלבו אעברה נ"א, כלומר אעבור את הנ"א יום ואראה את הארץ הטובה לעסוק בטוב הארץ ובישובו של עולם כבראשונה, והנה לפניו יתברך נגלו כל תעלומות, אז יאמר אם אעברה נ"א אין כאן בקשת סלח נ"א באלו נ"א יום, כיון שאין כאן עזיבת החטא, ואם סלח נ"א אין כאן אעברה נ"א, כי אם יעמוד בתשובתו באמת כל הימים אשר הוא חי על פני האדמה. והעצה היעוצה להחזיק מעמד שלא יחזור לסורו אחר עבור הימים נוראים, הוא אך ורק על ידי כח התורה, דהמאור שבה מחזירו למוטב, ואם יעסוק בתורה יתקיים על מעמדו. וזה שאמרו בילקוט (נצבים רמז תתק"ס) אם מבקשים אתם לעמוד בעולם, בבחינת קיום ועמידה לבלי לשוב לאולת, עסקו בתורה, כמו שאמרו חז"ל (סוכה נב) אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח וכו', ואז תהיו עומדים וקיימים לפני ה' אלהיכם, עכ"ד.

ועל פי זה אמרתי לפרש מה דאיתא בשו"ע (או"ח סימן תקפ"ה ס"א) צריך לתקוע מעומד, וכתב הרמ"א, הגה, ונוהגין לתקוע על הבימה במקום שקורין בתורה. וצריך ביאור קישור דברי הרמ"א לדברי המחבר. אמנם לפי האמור יש לפרש דדברי המחבר והרמ"א מקושרים היטב, דהנה מצות תקיעת שופר הוא בא לעורר לתשובה כמבואר ברמב"ם (הלכות תשובה פ"ג ה"ד), ושמא יאמר האדם בלבו דבדאי בימים הקדושים יתעורר לתשובה ויפשפש במעשים, אולם אעבור את הנ"א יום ואראה את הארץ הטובה לעסוק בטוב הארץ ובישובו של עולם כבראשונה, ולזה פסק המחבר להלכה צריך לתקוע מעומד"ד, הכוונה שישים האדם לבו שהתעוררות תשובה יהיה מעומד"ד, שיעמוד בתשובתו כל הימים, שלא ישוב לכסלה עוד ולא יפול ממעמדו גם אחר עבור הימים הנוראים, ועל זה הוסיף הרמ"א ונתן עצה לזה, ונוהגין לתקוע על הבימה במקום שקורין, להורות דעל ידי כח התורה אפשר שיהיה לנו תקומה ומעמד להתעוררות תקיעת שופר שלא יחזרו למעשים הראשונים.

ובדרך זה יש לבאר מה שכתב רב סעדיה גאון בטעם מצות תקיעת שופר כדי להתעורר לתשובה, ועוד טעם כתב שבא להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר בו (שמות יט טז) וקול שופר חזק מאד. ולפי דרכינו שני הטעמים כחדא אזלי, כי טעם התקיעות הוא לעורר לתשובה, אך בכדי שיהיה התשובה דבר נצחי שלא יפול ממעמדו, לזה בא הטעם של תקיעת שופר להזכיר מעמד הנבחר, שעל ידי כח התורה יכולים אנו להחזיק מעמד שלא ישובו עוד לכסלה, אלא יהיו התקיעות בבחינת מעומד.

ובזה יתבאר הכתוב כי יפלא ממך דבר למשפט, היינו דבר הצריך למשפט של מעלה והוא מצות תשובה איך זוכים שיהיה בבחינת עמידה וקיום נצחי שלא ישובו למעשים הראשונים, לזה נתן לנו עצה וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה', והיינו לקום בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ולעסוק בתורה, שעל ידי זה יעזור השי"ת שיהיו ההרהורי תשובה אמיתיים, וע"ד

[ג]

עוד יש לפרש מה דאיתא בשו"ע (או"ה סימן תקפ"ה ס"א) צריך לתקוע מעומד. ויתבאר על פי מה שכתב השל"ה הקדוש (מס' ראש השנה פרק דרך חיים) לפרש מה שאמרו חז"ל (פסחים פו:) כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ מצא, בעל הבית היינו הקב"ה, כל מה שיאמר לך עשה מהמצות עשה, חוץ מצא, שאם יאמר לך צא מביתי ואל תכנס כענין אלישע (חגיגה טו.), אל תשמע לו, אלא תכנס בתשובה, כי זה חשקו של בעת הבית אלא שמטעה אותך, עכ"ד. (וכן כתב בראשית חכמה שער הקדושה פ"ז).

ובזה כתב א"ז זללה"ה בישמח משה (איכה ג ז) לפרש הכתוב גדר בעדי ולא אצא, כי עתה בגולה מפסיק מחיצה של ברזל בינינו לבין אבינו שבשמים (ברכות לב:), ולא עוד אלא שבדרך יש קליפות הנקראים קוצים והם גוזלים וחומסים את התפלה (של"ה הקדוש תורה שבכתב פ' ויצא). וזה שאמר גדר בעדי, כי מגודל החטאים גברו הנסיונות עד שנראה ח"ו כאלו מן השמים הקימו גדר ומחיצה של ברזל בינינו, והקב"ה מראה בזה שאינו רוצה בנו, אבל אף על פי כן אנחנו אומרים ולא אצא, לא נעזבנו ולא נרפה ממנו יתברך, עכ"ד.

והנה איתא במדרש (שמו"ר פ"א סל"ו) וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים, ידע שהן עתידין לומר זה אלי ואנוהו עמד וגאלם. ביאור הענין כי בני ישראל במצרים היו במדרגה נמוכה מאד ובשפלות גדול, עד שכל תנועה ותנועה להשי"ת היה קשה להם מאד, ובכל תפלה שרצו להתפלל, וכל דף גמרא שהיו רוצים ללמוד היה עומד לנגדם עיכובים רבים, והיה נראה לעיניהם כאילו מן השמים אומרים להם צא, אולם בני ישראל במצבם השפל ענו ואמרו זה אלי, **"דאס איז מיין באשעפער, איך בלייב מיטן הייליגן באשעפער ווי אזוי ס'זאל נאר נישט זיין, איך גיי נישט, גדר בעדי ולא אצא"**, ואף שהיה נראה להם כאילו נדחו ח"ו מן הקדושה, עם כל זה קבלו עליהם שלא לזוז מן הקדושה ושלא להתיימשע עצמם מעבודת ה', ועל כן אמרו זה אלי, באיזה מצב שאני עומד אני מקבל עול מלכותו

שכתב הרמב"ן (בראשית לב יא) דאמת היינו דבר הקיים, עיי"ש. ויפול על זה מליצת חז"ל (שבת קד.) קושטא קאי. ובאופן זה יהיו הרהורי תשובה, שיהיו אמיתיים ויהיה להם קיום נצחי.

עומדים אנו בחודש אלול המיוסד לתשובה, וכתב בשל"ה הקדוש בפרשתו ברמז הכתוב (עמוס ג ח) אריה שאן מו לא יירא, ארי"ה ראשי תיבות אלול ראש השנה יום כפורים ה'ושענא רבא. והנה תקנו לתקוע שופר בכל חודש אלול ע"ד עורו ישנים משינתכם להתעורר לתשובה, שיתעוררו משינת הזמן אשר היצר הרע מרדים את האדם שלא יתבונן מה חובתו בעולמו שהוא עבודת ה' וקיום מצות ומעש"ט, וזהו תכלית תקיעת שופר בחודש אלול. אולם כבר עבר עלינו שבוע אחד בחודש אלול ועלינו להתבונן מה פעלנו כבר בחודש זה, הזמן קצר והמלאכה מרובה, לב יודע מרת נפשו באיזה מצב הוא עומד וכמה חטא נגד הבוכ"ע בדיבור במעשה ובמחשבה, בעוה"ר גם בחודש אלול היצה"ר לא ינוח ולא ישקוט מלהרדים אותנו בשינת הזמן, ודין גרמא דעצירה שעדיין לא הטבנו את מעשינו, "מען דארף האבן די זכיה ווען מען בלאזט שופר עורו ישנים משינתכם, אז מען זאל זיך טאקע אויפכאפן, דאס הארץ זאל נתעורר ווערן צו תשובה. און אז מען האט שוין יא די זכיה, מען האט א גוטע מינוט א הייליגע מינוט וואס דאס הארץ איז אויפגעווארעמט געווארן צו השי"ת, זאל מען זען דאס זאל זיין א נצח", ואם לא יהיה בבחינת אעברה נא, אז יזכו שיהיה סלח נא, ויזכו לסליחה מחילה וכפרה. והעצה לזה הוא לקיים וקמות ועלית אל המקום אשר יבחר ה', לקום בבוקר ולבא בביהמ"ד לעסוק בתורה, ולהרבות בתפלה ותחנונים להשי"ת, ועל ידי שמוסיפין בלימוד התורה זוכים לבחינת עמידה. ולזה עלינו לראות שלא לעבור את החודש הזה לבטלה, אלא למלאות כל הימים הללו בלימוד התורה וקיום המצות ויפשפשו במעשים, ועל ידי זה נזכה שיהיו הרהורי תשובה אמיתיים", שיהיה להם קיום ועמידה.

וקדושתו יתברך. ולזה וירא אלהים את בני ישראל, שראה הקב"ה איך שקבלו ישראל עול מלכותו עליהם ואינם רוצים להנתק מאתו יתברך, על כן עמד וגאלם.

ובכן כאשר נגשים למצות תקיעת שופר, והאדם מתבונן בנפשו איך עבר עליו כל השנה, ומדמה בנפשו אולי חלילה הוא נדחה מן הקדושה, לזה כתב המחבר צריך לתקוע מעומ"ד, שמצות תקיעת שופר צריך להיות בבחינת עמידה, לומר להשי"ת אני על משמרת אעמודה, ולא אצא מן הקדושה ח"ו.

ובדרך זה יש לפרש מה שאומרים בנוסח התפלה בראש השנה, ותתן לנו ה' אלהינו באהבה את יום הזכרון הזה יום תרועה מקרא קודש וזכר ליציאת מצרים. והכוונה שהקב"ה נתן לנו יום תרועה, אשר בהם צריכים לתקוע בשופר כדי להתעורר בתשובה, וצריכים לתקוע מעומד להורות שחלילה להתייאש מעבודת ה', ובאיזה מדריגה שנמצאים יהיה מקר"א קודש, לקרוא אל ה' בחזקה ולומר גדר בעדי ולא אצא, כי כל מה שיאמר בעל הבית עשה חוץ מצא, ודבר זה הוא זכר ליציאת מצרים, שגם במצרים היו בני ישראל בשפל המדרגה, ועם כל זה התחזקו באמרם זה אלי, ולא זו עצמם מן הקב"ה.

ויש לפרש מה שכתבו דורשי רשומות אמרו (של"ה מס' ראש השנה פרק נר מצוה) אלו"ל ראשי תיבות (שיר השירים ו ג) אני ל'דודי ו'דודי ל', עוד אמרו (מגן אברהם פ' ראה) אלו"ל ראשי תיבות א'נו ל'יה ו'עינינו ל'יה (סליחות ל"ג מדות). ביאור הענין כי חודש אלול הוא זמן תשובה ופשוט המעשים שיחקור האדם אחר מעשיו שעשה במשך השנה, אמנם לפעמים יפול לב האדם בקרבן, וכאשר הוא רואה עצמו מלא חטאים עוונות ופשעים ר"ל הוא מדמה בנפשו שחלילה מן השמים הקימו גדר ומחיצה של ברזל בינו לבין הקב"ה למען לא יהיה לו תקומה ח"ו, ויצא חלילה מן הקדושה, לזה נרמז בראשי תיבות של אלו"ל, אני ל'דודי, כי האדם באיזה מצב שיהיה

ימשיך לומר אני לדודי, אני רוצה להיות דבוק בהקב"ה, גדר בעדי ולא אצא, ובאופן זה ודודי לי, גם הקב"ה ירחם עליו ויקרבו תחת כנפי השכינה שלא ידחה חלילה מן הקדושה. וזה נרמז גם בראשי תיבות אלו"ל א'נו ל'יה, שבכל עת ובכל זמן יאמר נא ישראל אנו ל'יה ועינינו ל'יה, שאנו רוצים להיות דבוקים ביה ה' צור עולמים, ואף אם גדר בעדי ולא אצא.

ובכן כאשר אנו מתכוננים ליום הדין עלינו להתחזק כי לא ידח ממנו נדח, וכל איש ישראל באיזה מצב שהוא, אף אם חלילה הרבה לחטוא נגד הבוכ"ע, יתחזק על מעמדו ולא יצא, אלא יהיה בבחינת אני לדודי, להדבק בהשי"ת ובתורה ומצות, ואז יעזור השי"ת שיהיה ודודי לי, וישפיע עלינו רוח טהרה ממרום, וטהר לבינו לעבדך באמת ובלב שלם, ויהיה לנו הזכיה לשוב תשובה אמיתית, שיהיה נצחיות שלא ישוב לכסלה עוד, ולהתנהג בדרך התורה והיראה.

והשי"ת יעזור ויאיר הרהורי תשובה בלבבות בני ישראל, ונוכח להתחזק מעמד במקומינו וחלילה לא נדחה מן הקדושה, ויתעוררו הרהורי תשובה בלבבות בני ישראל שישונו בתשובה אמיתית ובלב שלם, ואם יהיה בחינת אני לדודי, לשוב אל השי"ת בתשובה שלימה, אז יהיה גם ודודי לי, שהשי"ת יתקרב עצמו לבני ישראל ביתר שאת. והשי"ת ירחם על בני ישראל שיוושעו בכל טוב, השי"ת יאמר לצרות ישראל די, וכמו שפי' א"ז זללה"ה בייטב פנים (לחודש אלול אות ז) ויהי החדש הזה סוף וקץ לכל צרותינו, ויהי החדש הזה"ה, עולה י"ב, ירמוז לאלול שהוא החדש הי"ב בסוף שנה לשנות העולם, יהיה סוף וקץ לכל צרותינו, ע"ש לפי דרכו. והשי"ת יעזור שנזכה כולנו לכתיבה וחתומה טובה, ונוכח לשנת אורה שנת ברכה, תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה, ונוכח להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בב"א.

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

תכלה שנה ו...

מוסדות יטב לב בארה"ק
ירושלים • בני ברק

גאר א שווער יאר איז אויף אריבער
אויף אונזערע מוסדות בארה"ק

- דער דאלער איז אומאויפהערליך געפאלן!
- צוגעקומען נאך א חודש פון א שנת העיבור!
- הוצאות געשטיגן צוליב שנת השמיטה!

אויף קומענדיגן חודש תשרי

דארפן מיר שיקן "כפל"

כפי תקנת רביה"ק זי"ע

מיר האבן עס דערווייל נישט!

אריבער א

פערטל מיליאן דאלער

\$250,000

דארף נאך געשאפן ווערן אין די
קומענדיגע טעג, צו קענען ענדיגן דאס
יאר בכי טוב מיר פלאגן זיך אויסטערליש
שטארק דאס אהערצושטעלן!

\$120

שליסט
איין אן
מיט בלוז

און קויפט איין דעם בעסטן מליץ יושר צום יום הדין

והתפללו אל דרך ארצם

אידישע תפלות
גייען ארויף דורך
"ארץ ישראל"

אצינד אין די ימי הרחמים והרצון, ווען
איר זענט מרבה בתפלה ותחנונים אויף
א שנה טובה ומבורכת
זייט מקדים צדקה לתפלה

לטובת אונזערע הייליגע מוסדות אין ארה"ק
און קויפט אייך איין א פארזיכערטע סגולה
אז אייערע תפלות זאלן נתקבל ווערן
לרחמים ולרצון

\$120 שליסט
אייך אן
מיט בלויז

און קויפט אייך איין דעם בעסטן מליץ יושר צום יום הדין

קנו לכם סניגור ליום הדין !!!

אנשי שלומינו אחים לדעה

תושבי קרית יואל יע"א

בימים אלו תיערך המגבית השנתית לטובת כוללנו הק' ופונים אנו אליכם בקריאה של בקשה ותחנונים:

הבו גודל לאלוקינו ותנו כבוד לתורה

בהחזקת כוללנו הק' והמעטירה

כולל עצי חיים ד'סאטמאר

צדקת רבי מאיר בעל הנס

המתנוסס לשם לתפארת ולתהילה בבני ברק יצ"ו
ובצל כנפיה יחסיון כמאה אברכים ת"ח ומופלגים בתורה ויראה

מנהלי הכולל נאבקים על קיומה ורובצים תחת עול קשה מנשוא

אנא! אל תעמדו מנגד

הושיטו יד עזרה להחזקת הכולל

שאו ידיכם קודש בעין יפה וברוח נדיבה !!!

טייערע ברידער!!!

תורה הקדושה מתחננת בבקשה

הונדערט יונגעלייט מופלגים בתויר'ש צווישן זיי בעלי הוראה
און מרביצי תורה זענען זיך ממית באהלה של תורה מתוך הדחק
אין די ראמען פון

בולר "עצי חיים" ד'סאטמאר

בני ברק

די גרויסע מבצר התורה איז אין א מצב פון התמוטטות ח"ו

שוין 3 חדשים

וואס די הנהלת הכולל האט זיי נישט געקענט באצאלן
זייער געהאלט וואס פון דעם באשטייט לחם חקם
אויסצוהאלטן זייערע שטיבער מיט קינדער בלעיה"ד

ס'איז איבעריג צו שילדערן די בילד פון זייער געוואלדיגע דחקות בו בזמן ווען
אין א"י הערשט א מצב של מורא ווען מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, ואין לך
יום שאין קללתו מרובה מחברתה, ה"י.

אין אייערע הענט ליגט די ברירה
אויפצורעכטן די הערצער פון די לומדי תורה

קדר עדר נישואין "ברך משה" דהסדרי סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקודש מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעזעכ"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

קדו
"חפדי שלמה זלמן"
 ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
 בן ר' מרדכי וירצבעה ז"ל
 נלב"ע ח' סס"ו תשנ"ב
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"חפדי ישראל יעקב"
 ע"ש ר'
 ישראל יעקב אייזנבערגער ז"ל
 נלב"ע ס"ו אייר תשנ"ו
 ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
 מענדל ז"ל ג' כ"ו סיון תשנ"ה
 ואמו מרת דינה ע"ה
 ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
 נלב"ע כ"ט תמוז תשנ"ג
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"חפדי שמואל וחנה"
 ע"ש
 ר' שמואל זאב לעוו ז"ל
 ב"ר יעקב דוב ז"ל
 נלב"ע ג' תשרי תשנ"ח
 וזוג' מרת חנה ע"ה
 ב"ר חיים משה ז"ל
 נלב"ע י"ב חשוון תשנ"ו
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"אנשי" חי"ף"
 ע"ש
 ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
 ב"ר נחמי' ז"ל
 נלב"ע י"ב שבט תש"ג
 וזוג' מרת חנה לאה ע"ה
 ב"ר יעקב פרענקל סב"ח ז"ל
 נלב"ע ב' אלול תשנ"ג
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"צב"א מרו"ם"
 ע"ש ר'
 צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
 ב"ר אברהם ז"ל
 נלב"ע ד' אלול תשנ"ט
 וזוג' מרת בריינדל ע"ה
 בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
 נלב"ע כ"ה תמוז תשנ"ט
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"אפריון נמט' לר' שמעון"
 ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
 בן ר' שניאור זלמן ז"ל
 נלב"ע ז' מנחם אב תשנ"ח
 ☆ ☆ ☆
 קדו
"זכרון חיים צבי"
 ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
 ב"ר חוקי איתמר מובי' ז"ל
 נלב"ע י"ג כסלו תשנ"ה

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מזל טוב ולבבית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרה"ח ר' חיים דוד ווייס שליט"א

***

הרה"ח ר' זאב אלכסנדר פייעררווערגער שליט"א

לנישואי נאעאיהם ביום חמישי באולם "התמר"

הרה"ח ר' יצחק אייזיק האלצער שליט"א

להכנס בנו הב' יהושע ני"ו לעול התורה והמצוות

הרה"ח ר' שמריהו גליק שליט"א

להכנס בנו הב' יוסף שלום ני"ו לעול התורה והמצוות

הרב ר' ישראל יודא בערגער שליט"א

ולחתנו הרה"ג ר' חיים שלום קליין שליט"א

להכנס בנו, נכדו הב' יואל ני"ו לעול התורה והמצוות

הר"ר יהודה טייכמאן הי"ד

ולאביו הרה"ח ר' יעקב טייכמאן שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' שלמה דוב ביקנסשפאן שליט"א

ולחוז' הרה"ח ר' אברהם מרדכי טייכמאן שליט"א

להולדת בנו, נכד

השלום זכר בבית מדרשינו בשיכון

קדו
"נפש חיה"

ע"ש הרבנית הצדקת
 מרת חי' מייזליש ע"ה
 בת מרן רבינו משה ז"ל
 נלב"ע חי' שבט תשנ"ג
 ☆ ☆ ☆

קדו
"חפדי מנחם משה"

ע"ש
 ר' מנחם משה גאנץ
 ז"ל
 ב"ר דוב ז"ל
 נלב"ע י"ג מנחם אב תשנ"ב
 ☆ ☆ ☆

קדו
"תהלה לזוד"

ע"ש ר' משה דוד
 מעלער ז"ל
 ב"ר חוקאל משולם ז"ל
 נלב"ע י"א תשרי תשנ"ח
 ☆ ☆ ☆

קדו
"אב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
 בערנאט ז"ל
 ב"ר ישראל ז"ל
 נלב"ע ס"ו חשוון תשנ"ו
 ☆ ☆ ☆

קדו
"ציון לנפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט
 ז"ל
 ב"ר ישראל צבי ז"ל
 נלב"ע ס' שבט תשנ"ג
 וזוגתו מרת חיה ע"ה
 ב"ר יהושע ז"ל
 נלב"ע י"א סיון תשנ"ה
 ☆ ☆ ☆

קדו
"חפדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
 בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
 נלב"ע כ"ג ניסן תשנ"ו
 וזוג' מרת רייזל ע"ה
 ב"ר אפרים ז"ל שמעון
 נלב"ע ח' שבט תשנ"א
 ☆ ☆ ☆

קדו
**"ממכון שבתו
 השגיה"**